

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Gabriela Měsíková

Podpora obnovitelných zdrojů energie

včera, dnes a zítra

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jiří Pokorný, Ph.D.

Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce 30. 04. 2020

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 116 801 znaků včetně mezer.

Gabriela Měšicová

V Praze dne

1. ÚVOD.....	1
2. EVROPSKÁ CESTA K OZE	3
2.1. CESTA K ENERGETICKÉ UNII (HISTORICKÝ VÝZNAM ENERGETIKY V EVROPSKÉ INTEGRACI).....	3
2.2. STÁTNÍ PODPORA NA SPOLEČNÉM TRHU	4
2.3. VÝVOJ ZVYŠOVÁNÍ AMBICÍ EVROPSKÉ ENERGETICKÉ POLITIKY	7
2.4. DOSAVADNÍ STRUKTURA PODPORY V ČLENSKÝCH STÁTECH EU	13
3. VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY OZE V ČR.....	16
3.1. ZÁKON Č. 180/2005 SB. O PODPOŘE VÝROBY ELEKTŘINY Z OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ ENERGIE	16
3.2. NOVELIZACE ZÁKONA Č. 180/2005 SB.....	16
3.3. ZÁKON Č. 165/2012 SB. O PODPOROVANÝCH ZDROJÍCH ENERGIE	18
4. AUČNÍ MECHANISMY – PROMĚNA EVROPSKÉHO SYSTÉMU STÁTNÍ PODPORY	23
4.1. PŘÍSTUPY K NASTAVENÍ SYSTÉMU AUČÍ.....	26
4.2. OVLIVŇOVÁNÍ NABÍDKY	35
4.3. KRITIKA	36
4.4. NĚMECKÉ AUČE: INSPIRACE U SOUSEDŮ ZAMĚŘENÝCH NA OBNOVITELNOST	37
4.5. POLSKO: TRANSFORMACE UHELNÉHO REGIONU	40
5. ČESKÁ CESTA K AUČÍM – NÁVRH NOVELY ZÁKONA Č. 165/2012 SB.....	42
5.1. SLOŽITÁ CESTA K NOVELIZACI	42
5.2. NOVÝ PŘÍSTUP K ROZVOJI A REGULACI OZE	43
5.3. AUČE	49
5.4. ELIMINACE PŘEKOMPENZACE	58
5.5. KRITIKA NOVELY.....	60
5.6. BUDOUCNOST ČESKÉ ENERGETIKY – JÁDRO VS. OZE.....	62
6. ZÁVĚR.....	68

1. Úvod

Obnovitelné zdroje energie (OZE) si napříč evropskými státy vydobývají své místo na energetickém trhu, Česká republika (ČR) ale s integrací OZE stagnuje a tyto čisté zdroje energie se také potýkají s negativním postojem české společnosti. Ta si k OZE vytvořila za posledních deset let odpor v důsledku špatně nastavené dotační politiky. Ministerstvo průmyslu proto předkládá novelu zákona 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie, který by měl státní podporu přetavit v mechanismus založený na tržních principech. Cílem této práce je komplexně popsat vývoj právní úpravy OZE a zejména se zaměřit na návrh novely stávajícího zákona, včetně motivace k jeho úpravě a na alternativní možnosti právní úpravy této problematiky.

V úvodní části práce bude shrnuta problematika dosavadní podpory elektrické energie z OZE v ČR ve světle jejího členství v Evropské unii (EU) a závazků na mezinárodní úrovni. Popíšu motivaci k zavádění OZE jako takových, přičemž se budu opírat o kontext formace energetické unie EU a reakce EU na mezinárodní debaty o boji proti změně klimatu a energetické bezpečnosti, včetně relevantních mezinárodněprávních závazků. Právě tyto procesy jsou současným motorem politiky EU pro podporu OZE a energeticko-klimatické politiky jako takové.

Ve druhé části se budu věnovat vývoji státní podpory elektrické energie z OZE v ČR. V této části se budu zabývat právním kontextem provozní podpory elektrické energie z OZE v minulosti i dnes a zaměřím se především na ustanovení, která prošla v návrhu novely největší proměnou.

Ve třetí části zmapuji za použití zahraniční literatury a studií mezinárodních agentur pro OZE přístupy k nastavení aukčních mechanismů, jako tržního přístupu k rozdělování veřejné podpory OZE. U jednotlivých principů budou zkoumány jejich výhody a nevýhody a následně budou porovnávány s návrhem novely zákona 165/2012 Sb. v praktické části práce. Součástí této kapitoly bude také rozbor energetické politiky a nastavení aukčních mechanismů v sousedním Polsku a Německu, tamní legislativní nástroje potom budou porovnávány s navrhovanými nástroji pro ČR.

Následně bude podrobně rozebrán návrh novely zákona 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie, na kterém budu studovat možnou budoucnost provozní podpory OZE. V této části se budu věnovat především nastavení aukcí v českém prostředí, dotknu se ale také navrhovaného principu tzv. překompenzace. Prostřednictvím poznatků z předešlé části práce zhodnotím jednotlivé nástroje, které legislativci zvolili a porovnáám český koncept s praxí z Německa a Polska. V poslední části také zmapuji jednotlivé pohledy na budoucnost české energetiky a zastoupení OZE v energetickém mixu.

Energetika je v současnosti jeden z nejprogresivnějších oborů. Dynamicky se rozvíjející legislativa musí elasticky reagovat zároveň na tržní, klimatické, technologické a sociopolitické změny. V evropském kontextu je navíc tento vývoj umocněn vysokými ambicemi EU v oblasti environmentální politiky.

2. Evropská cesta k OZE

„...obnovitelné nefosilní přírodní zdroje energie, jimiž jsou energie větru, energie slunečního záření, geotermální energie, energie vody, energie půdy, energie vzduchu, energie biomasy, energie skládkového plynu, energie kalového plynu z čistíren odpadních vod a energie bioplynu.“¹

Důvody pro zavádění OZE v rámci Evropy se v průběhu let vyvíjely. V 70. letech minulého století měla vliv zejména ropná krize, v 80. letech se pak o OZE začalo mluvit jak o odpovědi na kyselé deště. Od 90. let nicméně začala nabírat směr politická řešení klimatické změny planety. V návaznosti na rámcovou klimatickou úmluvu z Rio de Janeiro (1992) a na Kjótský protokol (1997) převzala EU od 90. let roli trendsetteru v oblasti snižování skleníkových plynů. Bylo to poprvé, kdy EU nastavila dlouhodobé cíle pro podíl OZE na celkovém energetickém mixu společenství.² EU se OZE vyplatí i z geopolitického hlediska – jako největší dovozci energie na světě, jsou její členské státy v mimořádně rizikové situaci a snaží se hledat zdroje energie z alternativních zdrojů.

2.1. Cesta k energetické unii (historický význam energetiky v evropské integraci)

Proces evropské integrace byl s energetikou úzce spjat už od svého počátku. Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO) bylo na počátku padesátých let postaveno na základech tehdejších klíčových složek evropské ekonomiky, přičemž uhlí přirozeně dominovalo jako jeden z prostředků pro výrobu energie. Jeden z iniciátorů tohoto společenství – francouzský ministr zahraničí Robert Schuman – doufal, že společný energetický trh podnítl další spolupráci evropských států a povede

¹ §2 a) zákona č. 165/2012 Sb.

² RUSCHE, Tim Maxian. *EU renewable electricity law and policy: from national targets to a common market*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2015. ISBN 978-1107112933

ke vzniku sjednocené Evropy, což se v podstatě podařilo. Společenství založilo společný trh s těmito komoditami a značně liberalizovalo společný energetický trh.³

Pokus o integraci trhů s uhlím a ocelí se ukázal jako úspěšný, což podnítilo ambice rozšířit integraci na celou ekonomiku a vedly k založení Evropského hospodářského společenství (EHS). Zároveň rozmach jaderné energetiky a snaha o eliminaci rizik spojených s jaderným zbrojením vedly k založení Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM). Obě společenství byla založena v roce 1957. Posilování integrace v oblasti energetiky (jak konvenční, tak jaderné) tak vyžadovalo vytvoření a aplikaci robustního rámce legislativních pravidel, podle kterých by se účastníci vznikajícího evropského energetického trhu mohli řídit.

2.2. Státní podpora na společném trhu

Už o několik let později byla legislativa upravující společný trh s energií poprvé zkoušena ve sporu Costa v. ENEL. Rozsudek Evropského soudního dvora (ESD), známý především pro zakotvení nadřazenosti evropského práva nad právem členských států, mimo jiné nastolil důležitost společné koordinace státních podpor za účelem hlubší integrace (nejen) trhu s energií.

„Tato ustanovení (čl. 93 odst. 1, 2 a 3 Smlouvy o EHS), spadající do oddílu Smlouvy věnovaného „státním podporám“, se jednak snaží postupně odstranit stávající podpory, a jednak zabránit tomu, aby jednotlivé státy při správě svých vnitřních věcí vytvářely „v jakékoli formě“ nové podpory, které by mohly přímo, nebo nepřímo výrazně podpořit podniky nebo produkty a narušit, byť jen potenciálně, hospodářskou soutěž. Článkem 92 státy uznaly, že takové podpory jsou neslučitelné se společným trhem, a tak se implicitně zavázaly, že je nebudou zavádět mimo výjimek uvedených ve Smlouvě, ale článkem 93 pouze souhlasily, že se podřídí příslušným řízením, jak pro odstranění stávajících podpor, tak pro zavádění nových.“⁴

³ Historie: Cesta ke vzniku evropské energetické unie. *Euractiv* [online]. 2015. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/linksdossier/cesta-ke-vzniku-energeticke-unie-000126/>

⁴ Judgment of the Court of 15 July 1964. - Flaminio Costa v E.N.E.L.. - Reference for a preliminary ruling: Giudice conciliatore di Milano - Italy. - Case 6/64. *EUR-Lex* [online]. [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61964CJ0006>

To nakonec potvrdil i rozsudek ESD v případě Almelo, kdy soud řešil obdobně případ energetického monopolu, tentokrát vyplývající ze soukromoprávní smlouvy a nikoli z vládních opatření. I v tomto případě dle názoru soudu poškozovalo jednání energetické společnosti společný trh, protože na energie je v rámci společného trhu nahlíženo jako na zboží a musí se na ni vztahovat tedy stejný režim.

„V právu Společenství a ve vnitrostátních právních předpisech členských států se připouští, že elektrina představuje zboží ve smyslu článku 30 (Smlouvy o EHS). Elektrina je tedy podle tarifní nomenklatury Společenství považována za zboží.“⁵

Státní podpora je obecně upravena v zakládajících smlouvách článkem 107 (1) SFEU:

„Podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem, nestanoví-li Smlouvy jinak.“⁶

Výjimky jsou vyjmenované v odstavci dva tohoto ustanovení, pro další případy může udělit výjimku Rada na návrh Komise. Podle třetího odstavce tohoto ustanovení může Komise považovat za slučitelné se společným trhem takové podpory, které usnadní rozvoj určitých hospodářských činností, bez toho, aby měnily podmínky obchodu v rozporu se společným zájmem.⁷ Soudní dvůr EU v případě Altmark specifikoval čtyři kumulativní podmínky, které by měla státní podpora splňovat. Tedy:

⁵ Judgment of the Court of 27 April 1994. - Municipality of Almelo and others v NV Energiebedrijf Ijsselmij - Service of general interest. - Case C-393/92. [online]. [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:61992CJ0393>

⁶ Smlouva o fungování EU, čl. 107 (1)

⁷ TALUS, Kim. Introduction to EU energy law. Oxford: Oxford University Press, 2016. ISBN 978-0-19-879-182-9. s. 105

1. Příjemce byl skutečně pověřen plněním povinností veřejné služby a tyto povinnosti byly jasně definovány.

Výjimku pro podporu tzv. „veřejných služeb“ zavedl čl. 77 Smlouvy o založení Evropského společenství.

S touto smlouvou jsou slučitelné podpory, které odpovídají potřebě koordinovat dopravu nebo které představují náhradu za určitá plnění související s pojmem veřejné služby.⁸

ESD v rozsudku Altmark dodává, že podnik-příjemce musí být skutečně pověřen plněním konkrétních povinností veřejné služby které musí být normativně definovány ať už zákonem nebo například smlouvou.

2. Parametry pro výpočet podpory musí být dány objektivně, transparentně a s předstihem.

Tato podmínka má především zabránit tomu, aby tato podpora vedla k hospodářskému zvýhodnění příjemce ve vztahu ke konkurenčním podnikům.

3. Podpora nesmí přesáhnout nebytně nutnou míru.

Podpora by tak do své výše měla odpovídat nákladům vynaloženým k plnění povinností veřejné služby. Subjekt poskytující podporu musí při stanovení její výše vážit příjmy, které z plnění veřejné služby vyplývají, jakož i zisku, který je přiměřený vzhledem k plnění těchto povinností.

4. Výběr společností, na kterou se vztahuje povinnost poskytovat veřejné služby, musí být uskutečněn prostřednictvím veřejné soutěže.

⁸ Smlouva o Založení Evropského společenství, čl. 77

Tato veřejná soutěž by navíc měla být opět nastavena na základě analýzy nákladů, které by průměrný podnik, správně řízený a přiměřeně vybavený k tomu, aby mohl uspokojit požadavky veřejné služby, vynaložil při plnění těchto povinností.⁹

Přestože se v tomto konkrétním rozsudku jednalo o otázku dopravy, SD EU vytvořil precedens pro podporu jakékoli veřejné služby, kam spadá i tzv. „čistá“ energie. Zde je ale vymezení stále poměrně vágní a členské státy se nemohou shodnout na tom, který druh energetiky si podporu státu zaslouží a který ne. Největší kontroverze vzbuzuje tradičně jaderná energetika. Spor v minulost nastal v případě britské elektrárny Hinkley Point nebo u maďarské elektrárny Paks. V obou případech ale Evropská komise rozhodla, že se státy nedovolené podpory nedopustily. Rakousko, které jadernou energetiku odmítá, napadlo rozhodnutí Evropské komise u Soudního dvora EU. Ten loni potvrdil rozhodnutí komise u elektrárny Hinkley Point. V případě Paks, kde se na stranu Rakouska připojilo Lucembursko, zatím soudní rozhodnutí nepadlo.¹⁰ Tento spor bude muset v budoucnu pravděpodobně řešit i ČR v souvislosti s dostavbou jaderných bloků v Dukovanech. Vláda avizovala plán podpořit investora dostavby ČEZ v podobě záruky, Rakousko je ale připraveno jakoukoli podporu jaderných zdrojů opět napadnout. Podmínky státní podpory plánované dostavby v současné době procházejí tzv. notifikačním řízením u Evropské komise, na základě tohoto řízení se rozhodně, jak bude konečná podpora dostavby Dukovan ze strany státu vypadat.

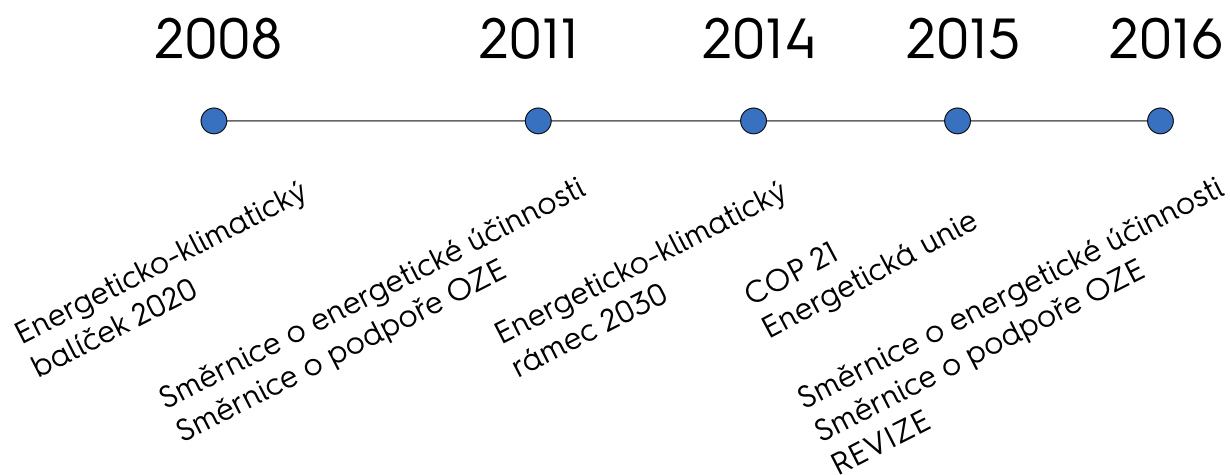
2.3. Vývoj zvyšování ambicí Evropské energetické politiky

Ačkoliv v dekáдах po vytvoření EHS docházelo k posunům v oblasti energetické politiky a vytváření společného energetického trhu, předložená práce se detailně věnuje až poslednímu desetiletí (samozřejmě za uvedení nutného historického kontextu). Právě ve specifikovaném období energetická politika kráčela kupředu mílovými kroky.

⁹ *Altmark Trans GmbH and Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, Case C-280/00* [online]. [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:62000CJ0280>

¹⁰ ČTK. *Babiš: ČR musí stavět jaderné bloky, i kdyby porušila právo EU* [online]. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/babis-cr-musi-stavet-jaderne-bloky-i-kdyby-porusila-pravo-eu/1809832>

Cílem této kapitoly je ve stručnosti popsat vývoj evropské energetické politiky mezi roky 2008 a 2018 a zdůraznit zvyšující se ambice členských států v energeticko-klimatickém sektoru. Kapitola byla pro přehlednost seřazena do časové osy.

Klimaticko-energetický balíček 2020 a navazující směrnice

Když se na přelomu 80. a 90. let začalo šířit povědomí o problému globální proměny klimatu, započala i veřejná debata o tom, jaký to bude mít dopad na současnou společnost a jak tomuto problému čelit. Debata vyústila v mezinárodní konferenci v Riu de Janeiru, jejímž výsledkem byla mimo jiné Rámcová úmluva z roku 1994 o změně klimatu pod záštitou OSN – United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) – ve které se 154 signatářských států zavázalo omezit produkci skleníkových plynů.¹¹

V roce 1997 byl k Úmluvě podepsán Kjótský protokol. Zatímco Úmluva vymezila „rámcová“, tedy obecná opatření, potřebná k ochraně klimatu, Protokol stanovil kvantifikované závazky ke snížení emisí skleníkových plynů.

¹¹ TOFAN, Lukáš. *Mezinárodní jednání o změně klimatu* [online]. In: . 2002, s. 13 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: http://climate.sweb.cz/dokumenty/Mez_jednani.pdf s. 1 - 2

V návaznosti na vývoj klimatických jednání, přišla Evropská unie s ambiciózním plánem. Cílem bylo stát se lídrem v oblasti snižování emisí CO₂, rozvoje obnovitelných zdrojů a energetických úspor. Výsledkem bylo přijetí klimaticko-energetického balíčku z roku 2008, který definoval cíle EU známé jako 20–20–20 do roku 2020, tedy 20 % snížení emisí CO₂ oproti roku 1990, dosažení 20% podílu obnovitelných zdrojů na dodávce energie a dosažení 20 % energetických úspor oproti očekávanému vývoji.¹²

Klimaticko-energetický balíček ovšem byl pouze nelegislativním aktem, pro naplnění této strategie proto bylo potřeba vytvořit sérii administrativně-právních nástrojů. Výsledkem byla čtveřice základních legislativních předpisů – novela směrnice o obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, rozhodnutí o rozdělení úsilí k dosažení redukčních cílů emisí skleníkových plynů, směrnice o zachytávání a ukládání CO₂ do geologického podloží a směrnice o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů.¹³

V roce 2011 pak přijala Rada dlouhodobější energeticko-klimatickou „cestovní mapu“ do roku 2050 (Roadmap 2050). Cílem bylo nastínění cesty k hlubší dekarbonizaci energetického sektoru do roku 2050 a dosažení poklesu emisí CO₂ o 80 % oproti roku 1990. Protože nejvýznamnějším sektorem v produkci emisí skleníkových plynů je právě energetika, soustředila se strategie na ni.¹⁴

Energeticko-klimatický rámec 2030 a INDC

¹² ASOCIACE ENERGETICKÝCH MANAŽERŮ. *Úvod do liberalizované energetiky: Trh s elektřinou*. 2016. ISBN 978-80-260-9212-4. s.27

¹³ Tedy: směrnice 2009/29/ES, kterou se mění směrnice 2003/87/ES o obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů (EU ETS); rozhodnutí 406/2009/ES o rozdělení úsilí k dosažení redukčních cílů emisí skleníkových plynů; směrnice 2009/31/ES o zachytávání a ukládání CO₂ do geologického podloží (CCS) a směrnice 2009/28/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů.

¹⁴ ASOCIACE ENERGETICKÝCH MANAŽERŮ. *Úvod do liberalizované energetiky: Trh s elektřinou*. 2016. ISBN 978-80-260-9212-4. s.28

Po deseti letech účinnosti rámcové úmluvy z Ria začalo mezinárodní společenství připravovat úmluvu novou. Strany měly před konferencí (COP 21 – Conference of parties 21) představit vlastní vizi směřování v boji proti klimatickým změnám – tzv. Zamýšlené národní cíle (Intended Nationally Determined Contribution - INDC). EU představila svoji představu o nové úmluvě mezi prvními v březnu 2015.¹⁵ Její INDC je také jeden z nejmambicióznějších, v rámci jeho příprav vytvořila v roce 2014 nový energeticko-klimatický rámec do roku 2030. Ten ambice původního rámce znatelně zvýšil, do roku 2030 Evropa zavázala snížit emise skleníkových plynů o 40 %, zvýšit energetickou účinnost alespoň o 27 % a o 27 % zvýšit podíl obnovitelných zdrojů na celkovém energetickém mixu, to vše proti referenčnímu roku 1990.¹⁶

Na jaře 2014 přišel v reakci na ukrajinskou krizi a ohrožení bezpečnosti dodávek plynu pro střední a východní Evropu tehdejší polský premiér a někdejší stálý předseda Evropské rady Donald Tusk s myšlenkou vytvořit tzv. energetickou unii. Ta se měla týkat společného postoje k zabezpečení plynu pro Evropu a měla sloužit především jako energeticko-geopolitický pakt proti Rusku. Následující diskuse vyústila v komplexnější koncept, který Evropská komise představila Evropské radě v únoru 2015 a dostala od premiérů všech zemí souhlas k jeho realizaci. Energetické unii se bude věnovat další kapitola.

Od listopadu 2014 navíc začala úřadovat Junckerova komise, která energetickou politiku postavila jako jednu ze svých priorit. Energetickou politiku tak začali řídit hned dva komisaři, Miguel Arias Cañete, komisař pro energetiku a ochranu klimatu a Maroš Šefčovič, místopředseda Evropské komise pro energetickou unii.

Energetická unie

¹⁵ MOLEK, Tomáš. *Paříž 2015: závazky největších producentů skleníkových plynů* [online]. [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://oenergetice.cz/obnovitelne-zdroje/pariz-2015-zavazky-nejvetsich-producentu-sklenikovych-emisi>

¹⁶ *Intended Nationally Determined Contribution of the EU and its Member States*. In: . ročník 2015. Dostupné také z: https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/2015030601_eu_indc_en.pdf

V březnu v roce 2015 byly představeny INDC EU, které bylo popsáno v předchozí kapitole. Nezávisle na tom v únoru tohoto roku začala nabývat na obrysech myšlenka energetické unie.

Projekt energetické unie integroval jednotlivé energetické strategie EU do jediného komplexního a vzájemně provázaného dlouhodobého projektu, který měl vyústit ve svobodný pohyb energie v EU jako pátou svobodu společenství. Myšlenka energetické unie stojí na pěti základních pilířích:¹⁷

1. Dekarbonizace a udržitelnost energetiky
2. Zajištění volného pohybu energie v zemích EU skrze dokončení vnitřního trhu s energií
3. Energetická bezpečnost a posilování solidarity a důvěry mezi členskými státy
4. Zvyšování energetické účinnosti a snižování závislosti růstu HDP na spotřebované energii
5. Konkurenceschopnost evropského energetického trhu, výzkum a inovace

Energetická unie ovšem do jisté míry naráží na své limity z pohledu členských států, které nechtějí ztratit suverenitu v tak důležitém odvětví, jako je energetika. Tu jim garantuje i samotná Smlouva o fungování Evropské unie v čl. 192. Během uvádění energetické unie v život se tak střetávaly vize Evropské komise, která prosazovala co nejrychlejší pokrok a vysokou míru integrace a členských států, které zastávaly konzervativnější postoj.

Zimní energetický balíček

V listopadu 2016 navrhla EK dosud nejrobustnější balík legislativních a nelegislativních návrhů v unijní historii. Kromě kompletní reformy uspořádání trhu s elektřinou byla součástí balíku „Čistá energie pro všechny Evropany“¹⁸ (také zimní energetický balíček) navržena revize směrnic o

¹⁷ ASOCIACE ENERGETICKÝCH MANAŽERŮ. *Úvod do liberalizované energetiky: Trh s elektřinou*. 2016. ISBN 978-80-260-9212-4. s.33

¹⁸ Tedy: revize Nařízení evropského parlamentu a rady o vnitřním trhu s elektřinou, revize Nařízení evropského parlamentu a rady o zřízení Agentury Evropské unie pro spolupráci energetických regulačních orgánů, Nařízení evropského parlamentu a rady o rizikové připravenosti v odvětví elektřiny a zrušení směrnice 2005/89/ES, Směrnice Evropského parlamentu a rady o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU, Nařízení evropského parlamentu a rady 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018, o správě energetické unie a opatření v

energetické účinnosti a o podpoře OZE. Stejně jako strategie do roku 2020 byla následována legislativními dokumenty, i revize přímo navazovala energeticko-klimatický rámec do roku 2030, vzhledem k vývoji technologií a evropské energetické politiky ale tyto směrnice dané cíle opět zvýšily – obligatorní unijní závazek pro energetickou účinnost byl navýšen na 30 % a závazný podíl OZE na 27 %. V době přijetí v prosinci 2018 se cíle znovu zvýšily – cíl pro energetickou účinnost byl schválen ve výši 32,5 % na unijní úrovni (cíl je nicméně pouze indikativní) a podíl OZE ve výši 32 %. Při splnění těchto závazků se předpokládá snížení skleníkových plynů na 45 % oproti roku 1990. Zimní balíček zároveň uchopil nové výzvy související s vývojem energetiky. Zabývá se problematikou tzv. prosumera, tedy spotřebitele, který je zároveň výrobcem, nebo kapacitní mechanismy, zabývající se alternativou dodávek elektřiny v případě výpadku elektřiny z OZE.¹⁹

EU ETS: Ekonomická motivace k čistší energetice

Pro kontext je třeba také připomenout, že motivace členských států EU nejsou pouze koncepčního nebo administrativně-právního charakteru, snahu o rozvoj OZE významně urychluje ekonomická motivace v podobě trhu s emisními povolenkami. Komise integrovala Evropský trh s povolenkami krátce po přijetí Kjótského protokolu. Evropský trh s emisními povolenkami (The EU Emission Trading Scheme (EU ETS)) se zanedlouho stal prvním povinným regionálním systémem obchodování s CO₂.²⁰

Jako jakákoli volně obchodovatelná komodita je ale i trh s CO₂ citlivý na stav světové ekonomiky. V roce 2013 dosáhl přebytek emisních povolenek výše přibližně 2,1 miliardy povolenek, což bylo částečně způsobeno hospodářskou krizí a významně oslabilo cenu uhlíku. Tento strukturální

oblasti klimatu, Směrnice evropského parlamentu a rady 2018/844 ze dne 30. května 2018, revize Směrnice evropského parlamentu a rady 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018, o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, Směrnice evropského parlamentu a rady 2018/2002 ze dne 11. prosince 2018

¹⁹ POKORNÝ, Jiří. Evropské energetické právo: vybrané novinky zimního energetického balíčku. *AUC IURIDICA* [online]. 2019, 2019(3), 93-100 [cit. 2020-03-01]. DOI: 10.14712/23366478.2019.32. ISSN 2336-6478. Dostupné z: <http://www.karolinum.cz/doi/10.14712/23366478.2019.32>

²⁰ MICHAELOWA, Alex a Sonja BUTZENGEIGER. *Climate Policy: The EU Emission Trading Scheme*. 2005. ISBN 1-84407-238-X.

přebytek by navíc podle všeho měl v systému přetrvávat až do roku 2020 a i v dalším období. Evropská komise se proto rozhodla, aby v případě, že celkový počet povolenek přesáhne určitou hranici, byla určitá část povolenek EU ETS z trhu automaticky stažena a umístěna do rezervy. V opačné situaci by byly povolenky na trh vráceny. Tzv. rezervy tržní stability jsou uplatňovány od ledna 2019 a funguje jako nástroj stabilizace trhu s emisními povolenkami. Pokud je celkový přebytek vyšší než 833 milionů povolenek, povolenky se stáhnou do rezervy, zatímco v případě, že je přebytek nižší než 400 milionů povolenek, povolenky z rezervy uvolní.²¹ Reforma systému obchodování s emisními povolenkami narazila na odpor především uhelných regionů, ty se obávaly, že se zvýšení ceny povolenek výrazně dotkne tamní ceny elektřiny, kterou z drtivé většiny produkují za využití fosilních zdrojů. Blokační menšina vedená Polskem trvala na zavedení stabilizační rezervy až od roku 2021, podle původního návrhu Komise. Česko bylo součástí tohoto bloku, později ale vláda přijala novou rámcovou pozici a rozhodla se podpořit start nového systému už od roku 2019. Polsko, které vyrábí přes 80 % elektřiny z černého a hnědého uhlí následně rozhodnutí Rady neúspěšně napadlo u SD EU. Zejména namítalo, že rozhodnutím je zasaženo do jeho práva na volbu energetického mixu, SD EU ale žádnou z námitek nepokládal za opodstatněnou.

2.4. Dosavadní struktura podpory v členských státech EU

Jak jsme mohli vidět v předchozích kapitolách, cíle pro OZE se v EU stávají, s tím, jak čas plyne, čím dál tím více ambiciózními. Zároveň je ovšem nutné vzít v úvahu, že minimálně do nedávné doby (a dle kritiků OZE i dnes) nebyly OZE dostatečně zralou technologií pro fungování na trhu s energií bez státní finanční pomoci. Členské státy na počátku tisíciletí proto začaly využívat tyto druhy státní podpory:²²

1. Výkupní ceny za elektřinu
2. Zelené certifikáty

²¹ ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o vytvoření a uplatňování rezervy tržní stability pro systém EU pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a o změně směrnice 2003/87/ES

²² Sdělení Komise - Podpora elektřiny z obnovitelných zdrojů energie {SEK(2005) 1571} /* KOM/2005/0627

3. Systémy výběrových řízení
4. Daňové pobídky

Většina států osmadvacítky se vydala **cestou systému výkupních cen**. Tento systém stanovuje distributorům určitou cenu, kterou musí vyplácet domácím výrobcům za povinný odběr jejich elektřiny z OZE. Ekonomické břemeno za tyto náklady nakonec nese koncový spotřebitel ve formě příplatku k ceně za kWh. Výhodou těchto systémů je investiční jistota výrobců energie z OZE. Nevýhodou je pak významná finanční zátěž v případě neelastického snižování podpory²³, je třeba také brát v úvahu zapojení ČR do společného evropského trhu, u něhož EU striktně vyjmenovává povolená zvýhodnění členských států vůči vlastním trhům,²⁴ jak bylo dokázáno výše na případech Costa a Almelo.

V rámci **systémů zelených certifikátů**, se elektřina z OZE prodává za běžné ceny na trhu s elektřinou. Spotřebitelé jsou ale povinni vykupovat stanovené množství zelených osvědčení od výrobců. Prodej těchto osvědčení funguje na systému volného trhu a výrobci OZE si tak vzájemně konkurují a utváří přirozenou cenu. Komise osvědčení vyhodnotila pozitivně jako tržní nástroje, které mohou teoreticky zajistit nejvyšší hospodárnost investic do OZE²⁵. Jako nevýhodu však spatřuje vyšší rizikovost pro investory a ztížené vstupní podmínky pro nové technologie, které sice mohou být zpočátku drahé, ale z dlouhodobého hlediska výhodnější. Nevýhodou také mohou být zvýšené správní náklady.

Francie a Irsko se rozhodly vydat cestou **výběrových řízení**. Státy předloží řadu pobídek na dodávky elektřiny z OZE, které pak udává za cenu určenou nabídkou. Náklady vzniklé z této transakce se pak projeví na ceně elektřiny u koncového spotřebitele prostřednictvím zvláštní dávky. Výhodou tohoto systému je opět vytváření ceny tržním způsobem. Problematická je ale nárazovost pobídek.

²³ Jak dokázala situace v ČR v letech 2007 - 2009

²⁴ RUSCHE, Tim Maxian. *EU renewable electricity law and policy: from national targets to a common market*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2015. ISBN 978-1107112933. s.14

²⁵ Sdělení Komise 2014/C 200/01

System daňových pobídek byl využíván zejména doplňkově, systémy založené výlučně na daňových pobídkách vytvořily pouze Finsko a Malta. Například ve Finsku podléhá instalace solárních systémů v soukromých domech daňovému zvýhodnění ve výši až 10 % z celkové investice.²⁶

S ohledem na výše vyjmenované výhody a nevýhody jednotlivých systému vydala Evropská komise v roce 2014 Pokyny pro státní podporu v oblasti energetiky a životního prostředí. Tyto pokyny prosazují především tržní nástroje. Aukce nebo soutěžní nabídková řízení podle nezávazných pokynů by měly zajistit, aby se dotace snížily na minimum a byly postupně zcela ukončeny.²⁷ ČR v souladu s těmito pokyny podnikla kroky k implementaci systému aukcí do svého právního řádu, této problematice se bude věnovat kapitola 5.

²⁶ *Tax incentives and falling prices: Finland develops solar electricity* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.pveurope.eu/News/Markets-Money/Tax-incentives-and-falling-prices-Finland-develops-solar-electricity>
²⁷ Sdělení Komise 2014/C 200/01

3. Vývoj právní úpravy OZE v ČR

3.1. Zákon č. 180/2005 Sb. o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie

Při vstupu do EU se ČR mimo jiné zavázala dodržovat i závazky spojené s evropskou energetickou politikou. Protože ČR nemá vhodné podmínky pro využití všech druhů OZE, rozhodla se tyto cíle plnit zejména s využitím vodních elektráren, větrných elektráren, a využitím biomasy²⁸. Paradoxně však nakonec největší objem putoval na podporu solárních elektráren, o situaci, která k tomuto vedla, budu pojednávat v následujících kapitolách.

Co se týče systému podpory, ČR se vydala cestou výkupních cen. Vzhledem k probíhající postupné liberalizaci tuzemského trhu s elektřinou ale bylo rozhodnuto o rozdílném přístupu k podpoře před a po úplné liberalizaci. Systém zelených certifikátů a další možnosti povinného výkupu elektřiny z OZE tak například musely počkat až na úplné otevření trhu. Na celý systém pak měl dohlížet Energetický regulační úřad (ERÚ).

3.2. Novelizace zákona č. 180/2005 Sb.

Když mezi roky 2005 a 2009 začaly v důsledku vývoje technologií a širokému využívání padat ceny výstavby fotovoltaických provozů, nebyla ČR řádně připravena – skokově snížené náklady v kombinaci se stále štědrým dotováním vyústily v tzv. solární horečku. Vysoká podpora, garantovaná doba návratnosti investic a zákonem stanovené právo přednostního připojení způsobily velký zájem investorů o výstavbu solárních elektráren. Začátkem roku 2010 už objem vydaných kladných stanovisek několikanásobně překročil kapacitu, kterou byl český trh schopen pojmout. Na boomu se také projevil institut dočasného odjímání zemědělských a lesních pozemků

²⁸ Role biomasy je nicméně zásadní především v individuální výrobě tepla jako příměs kapalných paliv.

z půdního fondu, který investorům usnadnil výstavbu solárních elektráren na rozsáhlých plochách.

29

Tento boom se negativně projevil zejména na nákladech spotřebitelů, kteří OZE podporují v každé platbě za elektřinu. V březnu 2010 proto Poslanecká sněmovna schválila novelu někdejšího zákona o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie č. 137/2010 Sb., která měla pomoci zabránit dalším spekulativním investicím do fotovoltaiky³⁰ a poskytnou ERÚ nástroje regulace trhu s elektřinou z OZE. Novela stanovila zejména podmínky minimální doby návratnosti investic, podle nichž mohl ERÚ regulovat výši podpory o více než 5 % ročně.

§6

(4) Výkupní ceny stanovené Úřadem pro následující kalendářní rok nesmí být nižší než 95 % hodnoty výkupních cen platných v roce, v němž se o novém stanovení rozhoduje. Ustanovení věty první se nepoužije pro stanovení výkupních cen pro následující kalendářní rok pro ty druhy obnovitelných zdrojů, u kterých je v roce, v němž se o novém stanovení výkupních cen rozhoduje, dosaženo návratnosti investic kratší než 11 let; Úřad při stanovení výkupních cen postupuje podle odstavců 1 až 3.³¹

Na tuto novelu navázala kauza chomutovských solárních elektráren. Těm byla v poslední den roku 2010, kdy ještě platily výhodné dotační podmínky, udělena licence, přestože elektrárny ještě nebyly dokončeny.³²

Další novelizací zákonem č. 402/2010 byl navíc do zákona doplněn povinný odvod pro výrobce elektřiny ze solárních elektráren uvedených do provozu v letech 2009 a 2010. V důsledku tohoto ustanovení byla ČR žalována v řadě mezinárodních arbitrází, Česko podle žalobců takovým

²⁹ LEGS.. Právní regulace solárního boomu. Právní rozhledy. 2010, č. 22, s. II

³⁰ BOUC, František. Solární horečka končí, poslanci schválili snížení výkupních cen. *Lidovky.cz* [online]. 2010 Dostupné z: <https://bit.ly/2GzVmpB>

³¹ Zákon 180/2005 Sb., §6

³² ČTK. Kontroverzní solární elektrárny brzy vypnou. *Chomutovský Deník.cz* [online]. 2016 Dostupné z: <https://bit.ly/2Bqgr27>

krokem porušilo mezistátní dohody o podpoře a vzájemné ochraně investic.³³ V květnu minulého roku ČR vyhrála šestou z celkových sedmi arbitrází, které na ni byli v souvislosti s touto novelou uvaleny,³⁴ v poslední arbitráži, která se týkala solární daně, však Švýcarský civilní soud zamítl odvolání české strany proti rozhodnutí arbitráž z roku 2017. V dalším kroku by se mělo rozhodnout o výši odškodného, které by mělo údajně činit minimálně 3 miliardy korun.³⁵

3.3. Zákon č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie

Větší rozsah potřebných úprav vyplývajících z evropské legislativy³⁶ a další nutné změny vedly Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) k přehodnocení původního plánu novelizace stávajícího zákona k vytvoření zákona zcela nového. Nový zákon měl pokrýt problematiku dosud upravovanou zákonem č. 180/2005 Sb. a zákonem č. 458/2000 Sb. (energetický zákon) a sjednotit tak způsob podpory pro všechny OZE. Významnou motivací ale byla také nutnost zareagovat na nedostatky stávající úpravy. Výsledkem je v současné době platný zákon č. 165/2012 Sb.

Za nejvýznamnější regulatorní opatření týkající se OZE lze z hlediska současného českého energetického práva považovat následující.³⁷

1. U výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů do instalovaného výkonu výroby 20 kW není povinnost prokazovat odbornou způsobilost.³⁸

³³ ŽUROVEC, Michal. Česká republika zvítězila v průlomové solární arbitráži. *Ministerstvo financí ČR* [online]. [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2017/ceska-republika-zvitezila-v-prulomove-so-29814>

³⁴ *Stát vyhrál další solární arbitráže* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.solarniasociace.cz/cs/aktualne/16388-stat-vyhral-dalsi-solarni-arbitraze>

³⁵ *Zlom v solárních arbitrážích: stát prohrál dílčí spor* [online]. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.solarniasociace.cz/cs/aktualne/17788-zlom-v-solarnich-arbitrazich--stat-prohral-dilci-spor?fbclid=IwAR25UA-Cv13pTb1bsVCfOrFvjmi-EbaPXdR-D2b-jf62RaOJZ-FwtcmZdxs>

³⁶ Viz. Kapitola 1.3

³⁷ FOUQUET, Dörte a Christopher JONES. EU energy law. Vol. III, Renewable energy in the member states of the EU. Leuven: Claeys & Casteels, 2010-. ISBN 978-90-776-441-26 kapitola 5. s. 10

³⁸ §5 (5) zákona č. 458/2000 Sb.

2. Žadatel o licenci na výrobu elektřiny není povinen prokazovat finanční předpoklady, pokud bude instalovaný elektrický výkon výroby elektřiny nižší než 200 kW ³⁹
3. Elektřina produkovaná z OZE má přednostní právo připojení k přenosové soustavě.⁴⁰ Provozovatel přenosové soustavy (ČEPS) je povinný OZE přednostně připojit, připojení může odmítnout pouze na základě zákonem stanovených podmínek, které je povinen prokázat.

Zákon nabízí několik nástrojů k podpoře elektřiny z OZE. Z koncepčních nástrojů jde o tzv. **Národní akční plán (NAP)** upravený §3 zákona. Ten podle stávající úpravy vládu, respektive MPO, zavazuje k vypracování Národního akčního plánu pro OZE, který má reagovat na evropskou legislativu a stanovovat indikativní cíle pro ČR. Při zpracování návrhu Národního akčního plánu ministerstvo vychází ze Státní energetické koncepce nebo z očekávaného zvyšování energetické účinnosti.

Směrnice EU po členských státech nepožadují pravidelnou aktualizaci akčních plánů, Česko se však vzhledem k dynamickému vývoji odvětví OZE rozhodlo zavázat alespoň k pravidelnému vyhodnocování plnění národního akčního plánu každé dva roky. Původní NAP z roku 2012 byl aktualizován jednou v roce 2016.⁴¹

§ 3

(1) Národní akční plán zpracovaný podle Rozhodnutí Komise obsahuje opatření a způsob dosažení závazných cílů podílu energie z obnovitelných zdrojů, průběžných dílčích cílů podílu energie z obnovitelných zdrojů a předpokládané hodnoty vyrobené energie a další informace pro

³⁹ §5 (3) zákona č. 458/2000 Sb.

⁴⁰ §47(1) zákona č. 165/2012 Sb.

⁴¹ MPO: *Národní akční plán pro obnovitelné zdroje energie* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/energetika/elektroenergetika/obnovitelne-zdroje/narodni-akni-plan-pro-obnovitelne-zdroje-energie--169894/>

jednotlivé druhy obnovitelných zdrojů. Národní akční plán může obsahovat také předpokládané hodnoty vyrobené energie a další informace pro jednotlivé druhy dalších podporovaných zdrojů.

(2) Národní akční plán přispívá k naplňování závazných cílů podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie a hrubé konečné spotřebě energie v dopravě v České republice v roce 2020 a stanoví průběžné dílčí cíle podílů energie z obnovitelných zdrojů. Pro účely vykazování naplňování závazných cílů podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie v dopravě se podíl biopaliv vyrobených z odpadů, zbytků, nepotravinářských celulózných vláknovin a lignocelulózných vláknovin považuje za dvojnásobný oproti ostatním biopalivům.

(3) Návrh Národního akčního plánu vypracovává a jeho aktualizaci provádí ministerstvo. Národní akční plán schvaluje vláda.

(4) Při zpracování návrhu Národního akčního plánu ministerstvo vychází ze Státní energetické koncepce, očekávaného zvyšování energetické účinnosti a úspor energie a posouzení nezbytnosti budování nové energetické infrastruktury a soustav zásobování tepelnou energií využívajících energii z obnovitelných zdrojů.

(5) Plnění Národního akčního plánu vyhodnocuje ministerstvo ve Zprávě o pokroku při podporování a využívání energie z obnovitelných zdrojů nejméně jedenkrát za 2 roky a o výsledcích vyhodnocení informuje vládu.⁴²

Stávající NAP je platný do roku 2020, i v důsledku blížící se expirace této strategie se zákonodárce v připravované novele rozhodl zcela změnit systém dlouhodobých strategií podpory OZE, tuto transformaci blíže rozebere kapitola 5.2.

Dále tento zákon zavádí hned dvě formy podpory, a to systém výkupních cen a zelené bonusy. První forma podpory je však určena pouze menším výrobcům. Jde o výrobce elektřiny z obnovitelných zdrojů využívající energii vody, a to ve výrobně elektřiny o instalovaném výkonu do 10 MW včetně a ostatní výrobci elektřiny z obnovitelných zdrojů ve výrobně elektřiny o instalovaném výkonu do 100 kW včetně.

⁴² §3 zákona 165/2012 Sb.

Tito výrobci si mohou vybrat jakoukoli z uvedených podpor, změnu lze ovšem provést pouze k 1. lednu pro daný kalendářní rok. Ostatní výrobci mají právo na podporu pouze ve formě zelených bonusů.

V případě **výkupních cen** má distributor povinnost od výrobce elektřiny z OZE vykoupit veškerý objem elektřiny za cenu stanovenou aktuálním cenovým rozhodnutím ERÚ.

§ 10

Výkupní ceny

(2) Povinně vykupující je povinen vykupovat elektřinu z obnovitelných zdrojů, na kterou se vztahuje podpora elektřiny, vyrobenou ve výrobně elektřiny nacházející se na jeho vymezeném území za podmínek podle § 11 a 12. Povinně vykupující nese odpovědnost za odchylku v předávacím místě výroby elektřiny podle jiného právního předpisu.⁴³

Zelené bonusy jsou stanoveny v Kč/MWh a jsou poskytovány operátorem trhu (OTE a.s.) v ročním nebo v hodinovém režimu. V rámci tohoto systému jsou výrobci motivováni na tržním principu nabízet vyrobenou energii distributorům, k utřžené ceně jim pak operátor trhu přidá zelený bonus.⁴⁴

§ 9

Zelený bonus na elektřinu

(1) Zelený bonus na elektřinu je stanoven v Kč/MWh a poskytován v ročním nebo hodinovém režimu.

(...)

⁴³ §10 zákona 165/2012 Sb.

⁴⁴ ERÚ [online]. [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: <http://www.eru.cz/poze/casto-kladene-dotazy#6>

(3) Pokud o to výrobce požádá, je operátor trhu povinen, na základě vyúčtování podle odstavce 6, hradit výrobcí zelený bonus na elektřinu z obnovitelných zdrojů, druhotných zdrojů a vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla.

(4) Podpora elektřiny formou zeleného bonusu na elektřinu

a) vyrobenou ve výrobně elektřiny využívající obnovitelné zdroje s instalovaným výkonem do 100 kW včetně nebo biologicky rozložitelnou část komunálního odpadu nebo vyrobenou společným spalováním obnovitelného zdroje a neobnovitelného zdroje se poskytuje pouze v režimu ročního zeleného bonusu na elektřinu,

b) vyrobenou ve výrobně elektřiny využívající obnovitelné zdroje s instalovaným výkonem nad 100 kW, s výjimkou biologicky rozložitelné části komunálního odpadu nebo vyrobenou společným spalováním obnovitelného zdroje a neobnovitelného zdroje, se poskytuje pouze v režimu hodinového zeleného bonusu na elektřinu,

c) z vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla a druhotných zdrojů se poskytuje pouze v režimu ročního zeleného bonusu na elektřinu.

(5) Výrobce má právo, pokud je to v souladu s odstavcem 4, změnit režim zeleného bonusu na elektřinu pouze k 1. lednu pro daný kalendářní rok v termínech a postupem pro výběr režimů zeleného bonusu na elektřinu podle prováděcího právního předpisu.⁴⁵

Podpora formou zeleného bonusu tedy v tomto případě není vyplácena výrobcům elektřiny prostřednictvím provozovatelů distribučních soustav, ale prostřednictvím operátora trhu ze zvláštního účtu.⁴⁶

Financování obou systémů i nadále zajišťuje příspěvek zahrnutý v ceně elektřiny pro koncového spotřebitele.

⁴⁵ §9 zákona 165/2012 Sb.

⁴⁶ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, č. 165/2012

4. Aukční mechanismy – proměna evropského systému státní podpory

Základem této části budou především obecné studie o nastavení systému aukcí v Evropě i ve světě a potom i konkrétní příklady aukčních systémů v Německu a v Polsku. Tyto státy byly vybrány na základě geografické blízkosti, členství v EU, která (jak bylo dokázáno v předešlých kapitolách) výrazně ovlivňuje energetickou politiku členských států a na základě ekonomické (Německo) a politické (Polsko, V4) propojenosti. Co se týče časového hlediska, vzhledem k relativně současnému vývoji legislativy aukcí se práce zaměřuje především na uplynulých pět let, s přihlédnutím k historickému kontextu energetických politik.

Poznatky z této části práce mi umožní posouzení stávajícího návrhu novely zákona 165/2012 Sb. Zkoumanými kritérii budou systémové prvky nastavení aukcí, důraz bude kladen především na způsob určování výše podpory, poptávané objemy nebo způsoby zajištění předšmluvní odpovědnosti nabízejících. Ve výzkumu bude kladen důraz i na celkový energeticko-politický kontext daných zemí, a to včetně jejich budoucích plánů.

S vývojem technologií, postupujícím multilaterálním vyjednáváním ohledně klimatické změny a zvyšujícími se požadavky na restrukturalizaci evropského energetického trhu směrem k čistší energii začalo být jasné, že soudobý systém státní podpory je třeba rozvinout.

Evropská komise tak ve svém sdělení *Pokyny pro státní podporu v oblasti životního prostředí a energetiky na období 2014–2020* upřesnila podmínky, za nichž lze státní podporu v energetickém sektoru považovat za slučitelnou s primárním právem a vnitřním trhem. Ve sdělení mimo jiné zdůrazňuje škodlivé účinky státní podpory na vnitřní trh EU. Podle Komise nesmí podpora zabraňovat mechanismům neviditelné ruky trhu v tom, aby zajišťovaly účinné výsledky odměňováním nejefektivnějších a nejvíce inovativních výrobců a vyvíjením tlaku na ty nejméně

efektivní výrobce, aby se zdokonalili, provedli restrukturalizaci nebo opustili trh. 47 Členské státy tak dostaly za úkol do roku 2020 implementovat takové nástroje, které lze používat bez významnějších zásahů do fungování trhu. Mezi lety 2017 a 2018 přijala systém aukčních mechanismů řada evropských států, mezi nimi i smluvní strany Energetického společenství (např. Albánie a Černá Hora), ale i země s rozsáhlými zkušenostmi z oblasti aukcí (např. Dánsko, Francie, Německo, Nizozemí a Španělsko).48

Myšlenka používat tržní nástroje jako prostředek regulace se datuje už od první poloviny 20. století, dlouhá léta ale zůstávala v knihách a studiích v teoretické podobě. Pilotní projekty regulací na tržním základu se objevily až v 80. letech. V roce 1989 začala tento koncept doporučovat Organizace pro mezinárodní spolupráci a rozvoj (OECD) a koncept začal rezonovat v politických kruzích napříč světovým společenstvím. 49

Aukce je tržní mechanismus, jehož cílem je alokovat zboží v případě nadměrné nabídky a zjišťování ceny zboží při neznámých tržních cenách z pohledu dražebníka. Ocenění je založeno výhradně na nabídkách předložených zúčastněnými uchazeči podle transparentních pravidel pro přidělování. Obecně rozlišujeme mezi prodejními dražbami, kde dražebník prodává kupujícímu jedno nebo více zboží, a pořizovacími dražbami relevantními v kontextu OZE, kde uchazeči jednají jako dodavatelé a nabízejí dražitelům své zboží.50

OZE představují čím dál větší podíl na energetickém mixu, významně klesají jejich ceny a stávající mechanismy státní podpory na rychlý vývoj nestíhají dostatečně elasticky reagovat. S ohledem na tuto situaci získávají tzv. „obrácené“ aukce na oblíbenosti.51 Z počátku byly aukce OZE využívány

47 Sdělení Komise 2014/C 200/01, bod 91.

48 IRENA, International Renewable Energy Agency, Abu Dhabi. RENEWABLE ENERGY AUCTIONS: STATUS AND TRENDS BEYOND PRICE. *IAEE Energy Forum* [online].32 [cit. 2019-10-28]. ISBN 978-92-9260-136-2.

49 RUSCHE, Tim Maxian. *EU renewable electricity law and policy: from national targets to a common market*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2015. ISBN 978-1107112933. s.12-13

50 *AURES II* [online]. [cit. 2019-11-03]. Dostupné z: <http://aures2project.eu/glossary-terms/auction/>

51 IRENA A CEM. RENEWABLE ENERGY AUCTIONS: A GUIDE TO DESIGN [online]. 2015, s 13

jako nástroj pro zadávání veřejných zakázek v rozvojových zemích, kde tento systém prosazovali zejména dárcovské organizace a rozvojové banky. Později si myšlenku aukcí přisvojila Evropská komise jako návrh potenciální celoevropské podpůrné politiky. V roce 2014 byla v evropském Doporučení pro státní podporu v oblasti životního prostředí a energetiky naplánována série případů členských států pro přizpůsobení aukcí OZE evropskému trhu.⁵² V této kapitole budeme vycházet zejména ze studií mapujících stávající aukční systémy v Evropě, abychom je následně aplikovali v souvislosti s plánovanou novelou zákona o Podporovaných OZE.

Aukce OZE lze vzhledem k jejich podstatě zařadit mezi ekonomické nástroje environmentální politiky. Aukce založené na principu konkurence a střetu poptávky a nabídky identifikují žádoucí projekty pro OZE z hlediska efektivnosti i výhodnosti pro veřejné rozpočty i pro spotřebitele. Koncepce nahlíží na dané projekty v rámci geografického a časového rámce a je schopna pružně reagovat na tržní a společenské potřeby.⁵³

Vzhledem k narůstajícímu podílu OZE na evropském energetickém mixu je toto velmi důležité, zejména z hlediska konečných spotřebitelských cen, které jsou aukční mechanismy schopné snižovat. Cena za energii z OZE tvoří v průměru 13 % koncové ceny,⁵⁴ spotřebitel ale ve výsledku

⁵² FITCH, Oscar, David BENSON a Bridget WOODMAN. Policy Instrument Supply and Demand: How the Renewable Electricity Auction Took over the World. DOI: 10.17645. ISSN 2183–2463., s 86

⁵³ MORA, David. Auctions for renewable energy support - Taming the beast of competitive bidding: Final report of the AURES Project. *AURES Project* [online]. 2017 (December) [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://auresproject.eu/sites/aures.eu/files/media/documents/aures-finalreport.pdf>

⁵⁴ Tendering procedures for RES in Europe: State of play and first lessons learnt: CEER Public document. *Council of European Energy Regulators* [online], s. 32

může zaplatit mnohem víc, započítáme-li daň z elektřiny.⁵⁵ Ta totiž nepřímo dotuje OZE skrze státní rozpočet.⁵⁶

Poměr jednotlivých druhů OZE na jejich celkovém zastoupení v energetickém mixu se liší podle geografických podmínek každého státu, ale také podle ekonomické a politické situace. Každý stát je jedinečný a existuje proto celá řada přístupů k aukčnímu určování státní podpory. Tato kapitola shrne základní přístupy k nastavení systému těchto aukcí. V kapitole 5. budeme sledovat uplatnění těchto principů v navrhovaném konceptu novely zákona 165/2012 Sb.

4.1. Přístupy k nastavení systému aukcí

Přechod na aukční mechanismy předpokládá zavedení přímé soutěže mezi projekty OZE. To sebou nese řadu důsledků, výrobci elektrické energie z OZE budou nuceni přejít od spíše „technokratického“ zaměření k optimalizaci svých vlastních projektů tak, aby se stali strategickými konkurenty. Je to také výzva pro legislativce, při práci na novele se musí postavit celé řadě výzev, které sebou tržní přístup k určování státní podpory nese.⁵⁷

Principem obrácených aukcí kontextu dražení veřejné podpory je situace, kdy nabízející nesoutěží o co nejvyšší podanou nabídku, ale naopak usilují o podporu prostřednictvím nabídek na realizaci projektu s co nejnižší potřebou státní podpory. Aukce OZE typicky nabízejí možnost dodání určitého množství energie z OZE. Nabízející pak soutěží o to, kdo z nich bude moci dodat dané

⁵⁵ V ceně elektřiny se projevují dvě složky – regulovaná a neregulovaná. V neregulované složce platíme za tzv. silovou elektřinu (tj. skutečně spotřebovaný objem elektřiny) a pevnou cenu za měsíc. Druhá složka ceny je státem regulovaná z důvodu monopolního charakteru distribuční sítě a dalších služeb. Do této složky, vedle podpory elektřiny vyrobené z OZE, zahrnujeme náklady spojené s distribucí, hodnotu za jistič, poplatek za systémové služby, poplatek OTE a daň z elektřiny, která je příjmem státního rozpočtu. Sazba daně z elektřiny je pro všechny odběratele stejná a činí 28,30 Kč/MWh, případně 34,24 Kč/MWh včetně DPH.

⁵⁶ Za rok 2019 jde ze státního rozpočtu 26,2 mld. Kč na podporované zdroje energie.

⁵⁷ KITZING, Lena. Auctions for Renewable Energy Support: Lessons Learned in the AURES Project. *IAEE Energy Forum* [online]. , 4 [cit. 2019-10-28].

množství energie za jimi požadované množství podpory. Aukci pak obvykle vyhraje nabízející, který je schopen dodat energii z OZE s nejmenším nárokem na veřejnou podporu. Vítězný projekt poté putuje do stádia realizace a získává právo na aukci stanovenou podporu.⁵⁸

Aukční systémy podpory představují dvě zásadní výhody. Zaprvé zajišťují efektivní alokaci veřejné podpory, tato alokace je totiž ovlivněna konkurenčním prostředím a je tak schopna pružně reagovat na potřeby trhu a společnosti. Zadruhé umožňují nediskriminační kontrolu vývoje OZE a korekci množství vynakládaných prostředků.⁵⁹

Aukce OZE ovšem nelze chápat jako nejjednodušší řešení otázky podpory OZE. Protože jsou založeny na konkurenčním principu, mohou fungovat pouze v rozmanitém konkurenčním prostředí – v praxi to znamená pluralitu projektů OZE. Zákonodárci se tak musí utkat hned se třemi výzvami:⁶⁰

- (1) Zajistit odpovídající konkurenci pro fungující tržní tvorbu cen a potlačit překážky vstupu na trh
- (2) Potlačit možná porušení hospodářské soutěže
- (3) Reagovat na nízkou míru realizace – např. projekty, které vlastní potřebu podpory podcení a v rámci aukce ji nabídnou příliš nízko

V případě, že dostatečnou konkurenci na daném trhu nelze zajistit, nebo v případě, kdy je technologie příliš mladá na její zhodnocení, je třeba uvažovat nad alternativami – administrativně přidělované podpora, nebo vhodnější podpora založená na tržním principu.

⁵⁸ MORA, David. Auctions for renewable energy support - Taming the beast of competitive bidding: Final report of the AURES Project. *AURES Project* [online]. 2017, s.3

⁵⁹ IRENA A CEM. RENEWABLE ENERGY AUCTIONS: A GUIDE TO DESIGN [online]. 2015, s. 15

⁶⁰ IRENA A CEM. RENEWABLE ENERGY AUCTIONS: A GUIDE TO DESIGN [online]. 2015, s. 3

Neutrální a specifické aukce

Míra konkurence se mimo jiné odvíjí od rozmanitosti technologií, které do systému aukcí vpustíme. Maximální rozmanitost předpokládají technologicky neutrální aukce. Takový systém přijala například Brazílie, v Brazílských aukcích dokonce soutěžily OZE se zemním plynem v jediné aukci.⁶¹

Hlavním argumentem pro aukce různých druhů technologií je efektivnější alokace veřejných prostředků, vítězem se stává technologie s nejnižší cenou bez ohledu na použitou technologii. Tento přístup vyžaduje složitější implementaci aukčních nástrojů jako je stropování cen, pokuty, realizační lhůty atd.

Nevýhodou těchto aukcí nicméně je, že zákonitě vylučují nové technologie, které mají sice v současné době vyšší cenu, nicméně do budoucna se mohou stát nejvýhodnějším zdrojem energie. Z dlouhodobého hlediska tak technologicky neutrální aukce nemusí být nejvýhodnějším prostředkem pro zavádění OZE.⁶²

Na druhé straně stojí **technologicky specifické aukce**. Takové aukce lze využít především v případech, kdy je třeba snižovat ceny dále se rozvíjejících technologií. Tyto aukce jsou jednodušší a vzhledem ke své specifčnosti poskytují výrobcům poměrně podrobný návod, jakým směrem svoji technologii směřovat, aby splňovala potřeby poptávky.⁶³

Různé technologie navíc často vyžadují velmi odlišný přístup k aukci. To se může projevit různými kvalifikačními požadavky, různým režimem sankcí aj. Pokud by zákonodárce zaujal stejný přístup ke všem technologiím může podstatně narušit fungování aukcí, některé technologie mohou mít

⁶¹ IRENA A CEM. RENEWABLE ENERGY AUCTIONS: A GUIDE TO DESIGN [online]. 2015, s. 16

⁶² MORA, David. Auctions for renewable energy support - Taming the beast of competitive bidding: Final report of the AURES Project. *AURES Project* [online]. 2017, s.5

⁶³ IRENA A CEM. RENEWABLE ENERGY AUCTIONS: A GUIDE TO DESIGN [online]. 2015, s. 17 a 18

strukturálně konkurenční výhody (např. v důsledku snadnějšího získání stavebního povolení), což může vést ke spekulativním nabídkám.⁶⁴

Zajištění vysoké míry realizace

Aby zákonodárce zajistil co největší konkurenci, musí odstranit překážky, které potencionálním výrobcům brání v účasti na aukci. Jednou z cest je stanovení **srozumitelných kvalifikačních požadavků a pravidel aukce** – ty zároveň nesmí být příliš přísné, jinak opět zabráni vstupu zejména novým nebo menším výrobcům. Zákonodárce musí definovat spravedlivá a transparentní pravidla a povinnosti a dostatečně o nich informovat všechny zúčastněné strany. Například, v Jižní Africe, je před aukcí zorganizována konference a je zřízena specializovaná internetová stránka, která umožňuje vládě sdělit informace a změny všem účastníkům trhu.⁶⁵

Správným nastavením kvalifikačních požadavků lze docílit toho, že všichni účastníci aukce disponují dostatečným finančním, technologickým a právním zázemím pro realizaci projektu. Jde především o informace, které je soutěžitel povinen vyhlášovateli sdělit a kterými prokazuje svoji připravenost projekt uskutečnit. Řadíme mezi ně právní požadavky, důkazy finančního zdraví nebo dosavadní relevantní zkušenosti. Příliš přísné požadavky ale mohou snížit míru konkurence a znevýhodnit menší hráče.

Výherce je potom především povinen podepsat s vyhlášovatelem smlouvu, dokončit projekt ve stanoveném čase a ve stanoveném objemu. Obecným problémem aukcí je zajištění odpovědnosti předkladatele, jestliže většinu povinností na sebe přejímá až podpisem smlouvy po vyhlášení výsledků aukce.⁶⁶ Zákonodárce má několik možností, jak soutěžitele motivovat k plnění povinností vyplývajících z účasti na aukci, např. nabídkové dluhopisy, finanční jistota, snižování podpory v

⁶⁴ RÍO, Pablo del. Recommendations on the role of auctions in a new renewable energy directive. *AURES* [online]. [cit. 2019-10-28]. s. 3

⁶⁵ IRENA A CEM. RENEWABLE ENERGY AUCTIONS: A GUIDE TO DESIGN [online]. 2015, s 20 a 21

⁶⁶ IRENA A CEM. RENEWABLE ENERGY AUCTIONS: A GUIDE TO DESIGN [online]. 2015, s. 27 - 29

důsledku zpoždění a nedostatečné výstavby nebo pokuty za nedostatečný dodaný výkon.⁶⁷ Zákonodárce musí nicméně výši jistoty přizpůsobit podmínkám vlastního trhu⁶⁸, příliš vysoká jistota se může promítnou do výše nabídkové ceny, negativně ovlivnit rozmanitost aktérů potažmo konkurenci a ve svém důsledku vést k vyšším nákladům na podporu.⁶⁹

Na druhé straně je třeba zajistit dostatečnou jistotu pro výrobce, v opačném případě se nejistota investorů může projevit v nedostatečné účasti v nabídkovém řízení. Toho lze dosáhnout zajištěním odpovědnosti na straně poptávky, zmírněním rizik spojených s finančním trhem (týkajících se například inflace nebo měny) a zajištěním pravidelnosti aukcí.⁷⁰ Poslední zmíněné zároveň omezí případy, kdy výrobci podcení cenu výstavby technologie a následně nejsou schopni zakázku zrealizovat.⁷¹

Aukční objemy

Objem aukce je typicky poptáván ve třech oblastech:⁷²

- (1) Výkon (MW)
- (2) Energie (MWh)
- (3) Rozpočet (Kč)

⁶⁷ RÍO, Pablo del. A Methodological Note on the Links Between Components for the Assessment of Design Elements in Auctions for RES. *AURES* [online]. (2015), 49 [cit. 2019-10-28]. s. 35

⁶⁸ Nabízející v brazilských aukcích při předkládání nabídek skládali zálohu ve výši 10 % nákladů projektu. Takto vysoká jistota měla vyloučit firmy, které v předchozích aukcích předkládali velmi nízké nabídky, které následně nemohli realizovat. Výsledkem tohoto brazilského požadavku však bylo, že nabídky předkládali pouze firmy s vysokou likviditou a v rámci Brazilských aukcí tak vznikl oligopol.

⁶⁹ Morris, Craig, and Arne Jungjohann. *Energy Democracy : Germany's Energiewende to Renewables*, Palgrave Macmillan US, 2016. ProQuest Ebook Central, s.26

⁷⁰ IRENA A CEM. RENEWABLE ENERGY AUCTIONS: A GUIDE TO DESIGN [online]. 2015, s. 21

⁷¹ IRENA A CEM. RENEWABLE ENERGY AUCTIONS: A GUIDE TO DESIGN [online]. 2015, s 20 a 21

⁷² MORA, David. Auctions for renewable energy support - Taming the beast of competitive bidding: Final report of the AURES Project. *AURES Project* [online]. 2017 s. 10 a 11

V případě aukcí, které poptávají **výkon**, se účastníci zavazují zajistit požadovaný výkon ve stanoveném čase. Protože je podpora poskytována zpravidla na základě vyprodukované energie, kapacita požadovaného výkonu poskytuje, oproti aukcím poptávaným podle rozpočtu, menší ex ante jistotu týkající se konečné výše podpory.

Aukce zaměřené na výkon poskytují lepší prostor pro plánování směřování energetického sektoru a zajišťují snadné sledování dosahování výsledků, protože celkový požadovaný výkon je stanoven na několik let dopředu. Zároveň poskytují výrobcům signály o velikosti trhu do budoucna a mohou tak vést k dalšímu snižování nákladů.

Aukce poptávající objem **energie** jsou oproti dalším dvěma méně obvyklé. U uchazečů je závazek k dodávce určitého objemu energie rizikovější než závazek k instalování určitého výkonu a vystavuje je nejistotě například při změnách počasí. To lze zmírnit definováním minimálního a maximálního ročního objemu produkce, při současném prodloužení období, ve kterém mají být smluvní objemy dodány. Hlavní výhoda pro vyhlášovatele oproti poptávání výkonu v této souvislosti spočívá ve větší jistotě z hlediska výše státní podpory. ⁷³

Pokud je cílový objem aukce stanoven na základě **rozpočtu**, jsou vítězům přidělovány podpůrné koncese až do vyčerpání celé výše rozpočtu. Dražený objem se obvykle vyjadřuje buď z hlediska energie, nebo výkonu. V případě systémů odměňování založených na objemu vyrobené energie je to typicky dražebník, kdo za účelem výběru vítězů odhaduje celkové výdaje na podporu na projekt. S poptáváním energie na základě ceny je však ex ante nejasné, kolik kapacity bude nakonec instalováno. To ztěžuje plánování v elektrizační soustavě a představuje složitější dosahování cílů energetické politiky státu. ⁷⁴

⁷³ RÍO, Pablo del. A Methodological Note on the Links Between Components for the Assessment of Design Elements in Auctions for RES. *AURES* [online]. (2015), 49 [cit. 2019-10-28]. s. 16

⁷⁴ IRENA A CEM. RENEWABLE ENERGY AUCTIONS: A GUIDE TO DESIGN [online]. 2015, s. 19

U většiny aukcí vyhlášovatel stanoví maximální výši nabídkové ceny a stanoví tak i maximální limit výdajů na podporu. To představuje cenovou jistotu jak pro regulátora, tak pro spotřebitele, rozpočtový strop zabraňuje nebezpečí příliš vysokých nabídek v případech, kdy je v aukci nedostatečná konkurence, nebo v případech jednání ve shodě. Příliš vysoké i příliš nízké maximální ceny mohou paradoxně vést k relativně vysokým nákladům na podporu. Příliš vysoká maximální cena pravděpodobně povede k vysokým nabídkám, blízcím se právě cenovému stropu. Naopak příliš nízké stropové ceny pravděpodobně povedou k nižší účasti aktérů, nižší konkurenci, a tedy i k vyšším nabídkám a vyšším nákladům na podporu i k nižší míře realizace.

Vyhlašovatel se také může rozhodnout, zda maximální možnou nabídku zveřejní, nebo nikoli. Zveřejnění obvykle ovlivňuje výsledky aukce, protože uchazeči mají tendenci navrhnout relativně vysoké nabídky, které jsou okrajově blízké ceně, což může mít za následek vyšší náklady na podporu. Na druhou stranu existuje riziko, že pokud zadavatel stropní cenu nezveřejní, bude opět ohrožena míra konkurence, pokud příliš mnoho uchazečů nevědomky podá nabídku nad maximální cenu v důsledku čehož budou ze soutěže vyřazeni.⁷⁵

Vyhlašovatel se zároveň musí zamyslet nad objemem poptávaného množství energie. **Velkoobjemové aukce** jsou vhodné v případech, kdy je třeba urychleně naplnit požadovanou kapacitu například u rozvíjejících se ekonomik. Takové aukce nicméně mohou trpět nedostatečným konkurenčním prostředím, především v případech, kdy trh pojímá pouze malé množství výrobců OZE.⁷⁶

Objem aukce zároveň vůbec nemusí být fixní. Takový přístup je vhodný zejména v případech, kdy se ceny technologií rychle mění a stát čelí riziku, že nedostatečně odhadne cenu požadovaného projektu.

⁷⁵ RÍO, Pablo del. A Methodological Note on the Links Between Components for the Assessment of Design Elements in Auctions for RES. *AURES* [online]. (2015), 49 [cit. 2019-10-28]. s. 32 - 33

⁷⁶ IRENA A CEM. RENEWABLE ENERGY AUCTIONS: A GUIDE TO DESIGN [online]. 2015, s. 19

Jednorázové, nebo kontinuální aukce?

Praxe dokazuje, že kontinuita aukcí zvyšuje dlouhodobě tržní jistotu, jasně stanovené a pravidelné aukce navíc zajišťují stabilní a bohatou konkurenci mezi účastníky. Dlouhé prodlevy mezi aukcemi mohou navíc ovlivnit i výkon účastníků, jestliže si účastník není jistý dalším termínem aukce, má tendenci nadhodnocovat vlastní projekt, aby v aukci obstál, a v praxi nedostát stanoveným závazkům. To znejišťuje i samotné investory, kteří jsou v důsledku nepravidelných aukcí nuceni více riskovat.

Doporučující dokument vytvořený pod evropským projektem Horizon 2020⁷⁷ tak doporučuje sestavit dlouhodobý harmonogram aukcí na pět až deset let k zajištění jistoty pro účastníky projektů i pro investory.⁷⁸ Empirická analýza tvůrců tohoto dokumentu dokazuje, že pravidelnost a kontinuita aukcí zvyšuje jistotu dlouhodobého plánování pro účastníky trhu. Zveřejnění nadcházejících aukčních kol, v nejlepším případě s pevně určenými daty, umožňuje dodavatelům naplánovat účast a odpovídajícím způsobem rozvíjet vlastní projekty bez nutnosti podstupování zbytečných rizik.⁷⁹

Časový rozestup jednotlivých aukcí se pak odvíjí od tržního prostředí daného státu, dostupných technologií a aktuální tržní situace. Pro menší státy je doporučená frekvence přibližně každý rok. Příliš vysoká frekvence aukcí totiž může vést ke zvyšování nákladů na transakci.⁸⁰

⁷⁷ Horizon 2020 je rámcový program EU pro podporu výzkumu a inovací napříč členskými státy EU. Soustředí se na tři klíčové oblasti: vědu, vedoucí postavení v průmyslu a společenské výzvy. Cílem je zajistit, aby Evropa dávala světu špičkovou vědu a technologie, které budou povzbuzovat hospodářský růst. V rámci tohoto sedmiletého programu bylo pouze pro oblast udržitelné energie vyčleněno téměř 6 mld. Kč.

⁷⁸ MORA, David. Auctions for renewable energy support - Taming the beast of competitive bidding: Final report of the AURES Project. *AURES Project* [online]. 2017, s. 8

⁷⁹ KITZING, Lena. Auctions for Renewable Energy Support: Lessons Learned in the AURES Project. *IAEE Energy Forum* [online]. , 4 [cit. 2019-10-28].

⁸⁰ MORA, David. Auctions for renewable energy support - Taming the beast of competitive bidding: Final report of the AURES Project. *AURES Project* [online]. 2017, s. 8

Počet podpořených projektů

Aukce pro OZE jsou obvykle **vícepoložkové** (multiple item auctions), v tomto případě to ovšem nutně neznamená, že by byl podpořen určitý počet projektů, ale spíše určitý výkon (MW) nebo energie (MWh). Aukce pak přijímá tolik projektů, aby pokryla požadovanou poptávku, některé aukce dokonce cíleně vyžadují energii nebo výkon nižší, než je požadovaná poptávka. Vícepoložkové aukce jsou tak vhodné zejména tehdy, když jsou individuální projekty menší, než je požadovaná poptávka a zároveň dobře funguje tržní prostředí.

Oproti tomu **jednopoložkové aukce** (single item auctions) jsou na Evropském trhu spíše výjimkou. Pro zvolení jednopoložkové aukce mohou být dva důvody:

1. Poptávka v dané oblasti je malá, tj. v menších zemích s menší tržní silou.
2. Aukce dopředu vyvíjí budoucí síť a zkoumá tržní a technologické prostředí.

Jednopoložkové aukce ale mohou mít z důvodu nedostatku diverzity podstatně riskantní, účastníci v takových aukcích často zjišťují, že cena, se kterou do aukce vstupovali, nebyla zcela reálná a projekt tak nejsou schopni dokončit.⁸¹

Stanovení podpory

V praxi vykristalizovaly dva způsoby, jak lze z výsledku aukce určit výši provozní podpory zařízení.

⁸¹ MORA, David. Auctions for renewable energy support - Taming the beast of competitive bidding: Final report of the AURES Project. *AURES Project* [online]. 2017, s. 7

V systému **pay-as-bid** uchazeči určují cenu za každou jednotku, kterou chtějí nabídnout,⁸² vítězům je pak na základě této ceny určena státní podpora. Při tomto způsobu určování podpory mají uchazeči tendenci nabízet nižší ceny než systému mezních cen. Je tomu tak proto, že režimy pay-as-bid nenabízejí uchazečům nic víc než jejich vlastní nabídku, což by mělo být minimum požadované pro rozvoj projektu v přítomnosti konkurence na trhu.⁸³

V režimu **mezních cen** je každý úspěšný účastník aukce odměňován stejnou sazbou, která je určena buď podle nejvyšší z přijatých nabídek, nebo nejnižší z odmítnutých nabídek. Ačkoli některé nabídky mohou být v takových systémech nižší, určující výše ceny může být vyšší než průměr všech nabídek. Navzdory jejich zjevně vyšším cenovým výsledkům jsou systémy mezních cen často upřednostňovány před systémem pay-as-bid. Je tomu tak proto, že v důsledku toho, že odměna vývojářů projektů je nezávislá na jejich nabídce, jsou uchazeči více motivováni k tomu, aby zveřejnili své skutečné náklady.⁸⁴

4.2. Ovlivňování nabídky

Jak již bylo zmíněno výše, na reálné ceně energie z OZE se dosud promítala především cena technologií a míra konkurence. Vlivy na ceny energie z OZE jsou nicméně velmi komplexní a odvíjejí se od geopolitického charakteru každé země. Je na každém státu, aby svá specifika vnímal a vytvořil okolo aukcí takový systém, který ve svém výsledku sníží spotřebitelskou cenu energie.

Kapitálové náklady jsou do značné míry spojeny s náklady na financování, které přímo souvisejí s makroekonomickými podmínkami země a důvěrou investorů v dané odvětví. Atraktivní úvěrové podmínky a další způsoby snižování nákladů na financování snižují kapitálové náklady projektů a

⁸² WITTEWER, Milena, *Pay-as-bid auctions in theory and practice*, Florence : European University Institute, 2018, EUI PhD theses, Department of Economics, Retrieved from Cadmus, European University Institute Research Repository, at: <http://hdl.handle.net/1814/57444>, s 1

⁸³ IRENA a CEM. *RENEWABLE ENERGY AUCTIONS* [online]. 2017, s. 41

⁸⁴ Ibidem

vedou ke snižování cen.⁸⁵ Výhodné financování projektů v oblasti OZE ve světě nabízí národní banky nebo rozvojové banky, v našem prostředí tak lze uvažovat o zapojení institucí jako je Česká exportní banka, Českomoravská záruční a rozvojová banka a dalších.

Důvěra a hodnocení rizik ze strany investorů významně ovlivňují výsledky aukce. Závazky vyplývající z aukcí OZE mají zpravidla dlouhodobý charakter, je proto třeba, aby zákony poskytovaly potenciálním investorům **jistotu a příznivé investiční prostředí**. V případech, kdy jsou rizika zmírněna, se podle studií významně snižují investiční náklady a nabízející tak zpravidla snižuje i vlastní aukční nabídku. Jistoty lze docílit zajištěním důvěryhodnosti odběratele, správným nastavením charakteru aukce a přítomností stabilního tržního prostředí.⁸⁶

K zajištění investiční jistoty také přispívají jasně stanovené cíle energetické politiky státu v oblasti OZE a vypočtení nástrojů k jejich dosažení.

4.3. Kritika

Kritici aukčních mechanismů vyjadřují zpravidla obavy z nesprávně nastavených aukcí, které by měly za následek pokřivení trhu. Mezi hlavní obavy odpůrců tohoto konceptu patří již zmiňované riziko příliš vysoko nastavené smluvní jistoty vedoucí ke vzniku oligopolů, „predátorské“ nabídky velkých firem, nebo k opoždění projektů v důsledku spekulativního „vyčkávání“ výrobců na pokles cen OZE po podepsání smlouvy se zadavatelem.

Aukce mají podle kritiků tendenci produkovat velké množství poražených a malé množství výherců. Malé firmy, které se jen stěží dokážou zúčastnit prvních kol nabídkových řízení z důvodu vysokých vstupních nákladů (například právě v podobě jistoty), nemohou v nabízení dále pokračovat. Energetický přerod směrem k OZE by podle nich měl být poháněn výkupními cenami,

⁸⁵ IRENA a CEM. *RENEWABLE ENERGY AUCTIONS* [online]. 2017, s. 34

⁸⁶ IRENA a CEM. *RENEWABLE ENERGY AUCTIONS* [online]. 2017, s. 36

kteří jsou podle nich konstrukčně rychlejší, a navíc představují větší jistotu pro malé a střední podniky. Výkupní ceny proto považují za více protržní než aukce.⁸⁷

4.4. Německé aukce: inspirace u sousedů zaměřených na obnovitelnost

V této kapitole se práce zaměří na implementaci aukčních mechanismů v sousedním Německu. Je několik důvodů, proč lze právě Spolkovou republiku považovat za zajímavý příklad pro komparaci s českým právním řádem. Prvním z nich je nepochybná provázanost našich ekonomik, Německo má vůči Česku dlouhodobě pozici klíčového obchodního partnera⁸⁸ a ekonomičtí analytici se nezřídka ohlížejí za hranice pro ekonomickou prognózu. Druhým důvodem je probíhající přerod německé energetiky právě ve prospěch OZE. Německá spolková vláda dlouhodobě usiluje o přechod k nízkouhlíkovému hospodářství, po havárii jaderné elektrárny v Japonské Fukušimě se ovšem Německo rozhodlo, že převážnou část energie chce vyrábět pouze z OZE.⁸⁹ Tzv. *Energiewende* řada odborníků kritizuje jako nerealistický, případně extrémně nákladný plán.⁹⁰ Na druhé straně je třeba dodat, že Německo je silnou ekonomikou s rozvinutou technologickou základnou a v neposlední řadě s výjimečně příznivými geografickými podmínkami pro získávání energie z OZE. Někteří odborníci tak opatrně připouštějí, že přes počáteční skepsi by Německý ambiciózní plán mohl být při rozvoji technologií možný,⁹¹ německý přístup a rozvoj využívání obnovitelných zdrojů podle nich přispěly ke znatelnému snížení cen OZE na celém světě, zejména

⁸⁷ Morris, Craig, and Arne Jungjohann. *Energy Democracy : Germany's Energiewende to Renewables*, Palgrave Macmillan US, 2016. ProQuest Ebook Central, s. 25 - 29.

⁸⁸ IHned. *Německo je pro český export klíčovým trhem* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-66226250-nemecko-je-pro-cesky-export-klicovym-trhem>

⁸⁹ OENERGETICE. *Co je Energiewende a jaké jsou její cíle?* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/elektrina/Energiewende-a-jeji-cile/>

⁹⁰ SINN, Hans-Werner. *Nebezpečné chyby v německé energetické politice. Hospodářské Noviny* [online]. 2017 [cit. 2019-11-27]. Dostupné z: <https://ekonom.ihned.cz/c1-66584440-nebezpecne-chyby-v-nemecke-energeticke-politice>

⁹¹ INFO.CZ. *Drábová: Německá energiewende popírá zákony fyziky* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www.info.cz/svet/drabova-nemecka-energiewende-popira-zakony-fyziky-41632.html>

co se týče solární energie.⁹² Německo plánuje v oblasti energetiky navýšit podíl obnovitelných zdrojů na 65 % do roku 2030, což je téměř trojnásobek podílu OZE v roce 2014.⁹³

Německé OZE zahrnují zejména sluneční, geotermální, větrnou a vodní energii a biomasu.⁹⁴ Německo zaneslo aukční mechanismy do svého právního řádu v roce 2014. Tamní zákon o OZE (Erneuerbare-Energien-Gesetz (EEG)) stanovuje technologicky specifické cíle pro jednotlivé druhy OZE, jako aukční objem si Německo zvolilo **výkon**. Provozovatelé elektráren začali na základě této novely nabízet svou energii přímo na trhu, přičemž stát se zavázal k ceně elektřiny přidávat tzv. **tržní prémii**, rozdíl mezi cenou, kterou výrobce nabídl v aukci a průměrnou měsíční tržní cenou elektřiny. Systém Němci zaváděli postupně, počínaje pozemní fotovoltaikou, do roku 2015 probíhaly pouze aukce pilotního charakteru.⁹⁵ V roce 2017 byl tento zákon opět novelizován a zavedl aukční systémy pro všechny OZE přesahující výkon 750 kW. Aukce zajišťuje Německá Federální síťová agentura (Bundesnetzagentur), která má na starosti zajistit dodržování energetického zákona, ale také zákona o telekomunikacích, poštovního zákona a jejich příslušných nařízení.

Pravidla německých aukcí jsou následující: Federální síťová agentura stanoví pro každou aukci OZE přesný **objem** aukce instalované kapacity; uchazeči následně soutěží o **podporu za kWh**

⁹² STEINBACHER, K., 2015. Drawing Lessons when Objectives Differ? Assessing Renewable Energy Policy Transfer from Germany to Morocco. *Politics and Governance*, vol. 3, no. 2 Publicly Available Content Database. DOI <http://dx.doi.org/10.17645/pag.v3i2.192>., s 7

⁹³ IRENA (2015), Renewable Energy Prospects: Germany, REmap 2030 analysis. International Renewable Energy Agency (IRENA), Abu Dhabi, www.irena.org/remap, s. 15

⁹⁴ Ibidem

⁹⁵ The Federal Ministry for Economic Affairs and Energy. *Making a success of the energy transition: On the road to a secure, clean and affordable energy supply* [online]. 2015 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Publikationen/making-a-success-of-the-energy-transition.pdf?__blob=publicationFile&v=8

přiváděné elektriny.⁹⁶ Následně výrobci předkládají dražiteli své nabídky, které se skládají z ceny v eurocentech/kWh a z odpovídajícího výkonu jejich projektů. Dražitel poté třídí nabídky od nejnižší ceny k nejvyšší a vybírá nabídky až do vyčerpání poptávaného množství výkonu, ihned poté je aukční kolo uzavřeno.

Německá Federální síťová agentura po ukončení aukce podrobně zveřejní množství vydražené energie, jakož i výši nejnižší a nejvyšší přijaté nabídky. V roce 2014 stála německého spotřebitele energie z OZE 7,4 eurocentů/kWh.⁹⁷ Novela v roce 2017 zavedla v prvních třech kolech maximální cenu 7 eurocentů/kWh, tento **cenový strop** byl v roce 2018 snížen na 6,3 eurocentů/kWh a v aukcích 2019 na 6,2 eurocentů/kWh. Od z roku 2017 byl také předem stanoven výkon, který agentura plánovala dražit, a to až do roku 2020.⁹⁸

Německo se může pochlubit také vysokou mírou **realizace**, v roce 2018 bylo do rozvodné sítě zapojeno přibližně 96 % projektů vybraných v první aukci pro fotovoltaické elektrárny do 10 MW, která se konala v dubnu 2015.⁹⁹ Aby byla realizace zajištěna, musí uchazeč předložit **jistinu** ve výši 30 Euro/kW výkonu vlastního projektu, alespoň tři týdny před dnem aukce.¹⁰⁰

⁹⁶ Bichler, Martin and Grimm, Veronika and Kretschmer, Sandra and Sutterer, Paul, Market Design for Renewable Energy Auctions: An Analysis of Alternative Auction Formats (July 9, 2019). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3417550>

⁹⁷ IRENA (2015), Renewable Energy Prospects: Germany, REmap 2030 analysis. International Renewable Energy Agency (IRENA), Abu Dhabi, www.irena.org/remap, s. 22

⁹⁸ ANATOLITIS, Vasilios a Marijke WELISCH. Putting renewable energy auctions into action: An agent-based model of onshore wind power auctions in Germany. *Elsevier*. 2017, , 9.

⁹⁹ HANNEN, Petra. Germany: 96% of projects selected in first of six solar auctions is now online. *PV Magazine* [online]. 2017 [cit. 2019-11-27].

¹⁰⁰ Bichler, Martin and Grimm, Veronika and Kretschmer, Sandra and Sutterer, Paul, Market Design for Renewable Energy Auctions: An Analysis of Alternative Auction Formats (July 9, 2019). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3417550>

4.5. Polsko: Transformace uhelného regionu

Přestože je Polsko s Německem geograficky a rozlohou porovnatelné, Polský přístup k energetice a hospodářství se od toho Německého diametrálně liší, což je dáno jednak historickým dědictvím a jednak silnou rolí odborů v uhelném sektoru. Převážná část polské energie připadne na tamní těžký průmysl. Polsko je největším producentem a spotřebitelem černého uhlí mezi zeměmi evropské osmadvacítky i v polském energetickém sektoru dominují technologie založené na uhlí. Převážnou část výroby¹⁰¹ tamní elektřiny zajišťuje 17 velkých uhelných elektráren, z nichž 14 je poháněno černým uhlím a 3 lignitem.¹⁰² Před rokem polský ministr pro energetiku Krzysztof Tchórzewski dokonce uvedl, že Polsko nejenže neupustí od uhlí, ale že jeho podíl v energetickém mixu v roce 2050 bude stále asi 50 %.¹⁰³

Před rokem 2016 byl hlavním režimem podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů systém zelených certifikátů. Rámec pro provádění aukcí na podporu OZE v Polsku byl stanoven v tamním zákoně o obnovitelných zdrojích energie z dubna 2015. Zavedení aukcí bylo následně odloženo o šest měsíců po změně vlády v prosinci 2015.¹⁰⁴ V té době činil podíl OZE v Polsku pouhých 11 %, přičemž Polský závazek do roku 2020 byl 15 %.

Aukční systém v Polsku je ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi velmi roztržštěný. V polském aukčním schématu jsou aukce rozděleny podle tří hlavních kritérií: technologie, velikost (samostatné aukce pro elektrárny s kapacitou menší a vyšší než 1 MW) a to, zda je elektrárna nová nebo stávající, která se hodlá přesunout od systému zelených certifikátů k systému aukcí. V aukcích se draží **rozpočet nebo objem energie**, v závislosti na kategorii dané aukce. Aukce provádí tamní

¹⁰¹ V roce 2017 to bylo 86 % z celkové produkce. (Polský NECP z roku 2019)

¹⁰² KITZING, Lena a Paul WENDRING. Implementation of Auctions for Renewable Energy Support in Poland: A case study. *AURES.*, s. 3

¹⁰³ EURACTIV.CZ. *Polsko a Česko: Jak „obnovit“ energetický mix?* [online]. [cit. 2019-11-27]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/energeticka-bezpecnost/news/polsko-a-cesko-jak-obnovit-energeticky-mix/>

¹⁰⁴ KITZING, Lena a Paul WENDRING. Implementation of Auctions for Renewable Energy Support in Poland: A case study. *AURES.*, s.7

Energetický regulační úřad minimálně jednou do roka, ne vždy se ale dostane na všechny kategorie. Stejně jako v Německu jsou pravidla přidělování podpory stanovena jako **pay-as-bid**. Podpora se poskytuje uchazečům, kteří předloží nejnižší cenu elektřiny sníženou o daň a jejichž nabídka v celku nepřesahuje celý poptávaný objem elektřiny. Doba podpory je pak stanovena na 15 let.

Výrobce, který nestihne zdroj dokončit ve stanoveném termínu, je vyloučen z účasti na aukcích po dobu tří let. Pokud výrobce nevyprodukuje alespoň 3 504 hodin plného zatížení (počítáno jako aritmetický průměr za po sobě jdoucí období tří celých kalendářních let), má povinnost vrátit veškerou veřejnou podporu získanou v roce ve kterém nebylo dosaženo požadované míry produkce. V případě porušení smlouvy také výrobci hrozí propadnutí jistiny. Energetický regulační úřad může navíc uložit pokutu i správci energetické společnosti.

Polsko se nicméně potýká s nedostatečnou mírou účasti. Aby mohla aukce vůbec proběhnout, musí se zúčastnit minimálně tři nabízející, mezi roky 2016 a 2018 se tak neuskutečnilo šest z devíti vyhlášených aukcí. Země by měla zvážit přepracování designu aukcí, aby dosáhli úrovně OZE stanovené v evropském indikativním cíli. Návrh aukce v Polsku nyní čelí dilematu k dosažení cílů v oblasti obnovitelných zdrojů energie do roku 2020. Jak ale bylo zmíněno výše, s vysokým objemem poptávané energie klesá cenová efektivita. Jedním z řešení by podle odborníků bylo rozdělení jedné roční aukce na několik nízko-objemových aukcí s vyšší frekvencí - to by polským orgánům umožnilo pružnější rámec pro reakci na míru účasti a vývoj cen.¹⁰⁵

¹⁰⁵ KITZING, Lena a Paul WENDRING. Implementation of Auctions for Renewable Energy Support in Poland: A case study. *AURES*, s. 21

5. Česká cesta k aukcím – návrh novely zákona č. 165/2012 Sb.

Tato kapitola se bude věnovat návrhu novely zákona o podpoře obnovitelných zdrojů energie, a to zejména z hlediska nových přístupů k podpoře OZE. Mechanismy navržené Ministerstvem průmyslu a obchodu budou porovnávány s obecnými poznatky o aukcích, jak byly popsány v kapitole věnované aukčním systémům ve světě, tak s praxí z Německa a z Polska.

5.1. Složitá cesta k novelizaci

Jedním z důvodů pro novelizaci byla nesprávná implementace směrnic tzv. třetího energetického balíčku v Energetickém zákoně, na kterou ČR formálně upozornila Evropská komise. Oba zákony (č. 165/2012 Sb. a č. 458/2000 Sb.) jsou podle MPO věcně i formálně vzájemně provázány a některé změny v zákoně o podporovaných zdrojích energie proto vyvolávají nutnost upravit i energetický zákon a naopak. Z tohoto důvodu ministerstvo předložilo jeden společný návrh, který obsahuje změny obou zákonů.¹⁰⁶

Novela měla původně vstoupit v účinnost již k 1. lednu 2020, vzhledem k enormnímu množství připomínek byl však zákonodárce nucen rozdělit novelu na dvě části. První část se týká právě zmiňované opravy implementace směrnic do energetického zákona, protože tyto změny nebyly oproti druhé části tak ostře sledované jako úpravy zákona 165/2012 Sb., pustilo ministerstvo tuto novelu dál do legislativního procesu, aby včas dostálo závazkům vůči EU.¹⁰⁷

Druhou část novely nicméně na konci minulého roku již podruhé vrátila k přepracování Legislativní rada vlády, jako problematické vnímala zejména ustanovení o překompenzaci. Podle Plánu legislativních prací vlády pro rok 2020 je navíc na září 2020 naplánovaná k předložení další novela zákona, transponující směrnici z podzimu 2018. Lze proto předpokládat, že konečná podoba novelizace zákona bude o mnoho komplexnější než stávající návrh a že významnější změny

¹⁰⁶ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, č. 165/2012

¹⁰⁷ *Překompenzace* [online]. [cit. 2019-11-27]. Dostupné z: <https://www.prekompenzace.eu/>

nakonec postihnou i energetický zákon. Ten byl ovšem od roku 2000 novelizován již více jak dvacetkrát a ztratil tak na přehlednosti, MPO proto v září 2019 oznámilo úmysl předložit vládě v roce 2020 návrh zcela nového energetického zákona.¹⁰⁸ Vláda nakonec zákon přijala v době koronavirové krize, okolnosti Vládního přijetí zákona kritizovala řada zájmových skupin, jako pokoutné označili především změnu procenta návratnosti u překompenzace solárních elektráren. Zákon nicméně v současnosti počítá s účinností od ledna 2021.

Podle Pavla Jirásk z MPO¹⁰⁹ návrh zákona vznikl na základě více jak roční práce, na základě diskuzí a konzultací s relevantními zástupci sektoru energetiky v ČR. Pan Jirásek zároveň potvrdil určité využití zahraničních principů fungování těchto systémů. Návrh zákona však označuje pouze jako první krok, kdy dalším krokem bude nařízení vlády (po schválení zákona), které bude vymezovat druhy podporovaných zdrojů a formy jejich podpor pro následující tři roky. Až v návaznosti na celý proces bude následovat samotné vyhlášení aukce.

V době odevzdání této práce byla novela zákona ve fázi vládního návrhu zákona.

5.2. Nový přístup k rozvoji a regulaci OZE

Zákonodárce si v důvodové zprávě všímá odlišného přístupu k dosahování celoevropských cílů. Zatímco Energeticko-klimatický balíček 2020 legislativně zakotvil konkrétní národní cíle pro každý členský stát, Energeticko-klimatický rámec 2030 stanovuje pouze závazný celoevropský cíl, tedy navýšení podílu OZE v celoevropském kontextu o 32 %. Členské státy tak mohou kalkulovat s vlastním přispěním do celoevropské snahy podíl OZE navyšovat a nastavit tak pro svou energetiku „optimální“ příspěvek k celkovému cíli. Dostatečnost tohoto příspěvku bude nakonec hodnocena Evropskou komisí. Zákonodárce tedy poměřuje snahu o „bezbolestnou“ implementaci OZE a potřebu nastavení pravidel tak, aby byla pro komisi ještě přijatelná.

¹⁰⁸ OENERGETICE. *Ministerstvo průmyslu chystá zcela nový energetický zákon* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/energetika-v-cr/ministerstvo-prumyslu-chysta-zcela-novy-energeticky-zakon/>

¹⁰⁹ Emailová komunikace s p. Jiráskem

Součástí výše zmíněného balíku legislativních dokumentů EU (Balík s názvem čistá energie pro všechny Evropany) bylo i nařízení (EU) 2018/1999 o správě energetické unie (tzv. Governance). Nařízení předpokládá vytvoření Národních integrovaných energeticko-klimatických plánů (NIKEP), kde členské státy představí opatření potřebná k dosahování dekarbonizace energetického sektoru. Plány podléhají jednak konzultaci se sousedními státy a také zpětné vazbě Evropské komise. Energeticko-klimatický plán představený českou státní správou po výtce ze strany Evropské komise navýšil závazek Česka k navýšení podílu OZE na energetickém mixu z 20,8 %¹¹⁰ na 22 %. Původní návrh plánu totiž do značné míry odrážel strategii Státní energetické koncepce (SEK), které se práce věnuje v následujících oddílech. Od schválení Koncepce v roce 2015 ovšem došlo k politickému vývoji a zvyšování ambicí na evropské úrovni, což bylo nezbytné reflektovat.

Co se týče opatření pro splnění evropského požadavku rozvoje OZE, Česko zvolilo několik nástrojů, kterým své závazky hodlá plnit. Jedním z nich je „vynucená“ instalace OZE stavebníky a vlastníky budov, a to při výstavbě i rekonstrukci stávajících budov. Pro splnění požadavků energetické náročnosti po nich zákonodárce požaduje instalaci kotlů na biomasu, solárních kolektorů nebo tepelných čerpadel, přičemž tyto požadavky by se měli postupem času zpřísnovat až k hodnotě s téměř nulovou spotřebou energie. Stavebníci přitom nemají nárok na jakoukoli státní podporu, ať už investiční nebo provozní, a budou tak nuceni tato opatření zaplatit ze svého.

O financování rozvoje se podle tvůrců novely postarají prostředky z fondů EU. Vedle toho je v návrhu zákona zmíněn tzv. modernizační fond, který budou tvořit výnosy z dražeb emisních povolenek v rámci EU.¹¹¹ Modernizační fond je novým prvkem Systému obchodování s emisními povolenkami (EU ETS). Je určen pro deset členských států s nejnižším HDP v rámci EU a je primárně zacílen na dekarbonizaci konvenční energetiky a modernizaci fosilních provozů. Lze ho

¹¹⁰ OBNOVITELNĚ.CZ. *Český klimaticko-energetický plán minul cíl. Evropská komise chce po Česku víc* [online]. [cit. 2019-11-27]. Dostupné z: <https://www.obnovitelne.cz/cz/clanek/845/cesky-klimaticko-energeticky-plan-minul-cilevropska-komise-chce-po-cesku-vic/>

¹¹¹ EURACTIV. *Vzniká nový Modernizační fond. ČR z něj může získat miliardy na snižování emisí skleníkových plynů* [online]. [cit. 2019-11-02].

nicméně využít i na rozvoj OZE.¹¹² Dále zákonodárce uvažuje nad systémem přidělování povolenek takovým výrobcům elektřiny, kteří investují do modernizace stávajících výroby elektřiny a do OZE jako takových. Tento koncept představila květnová novela zákona o obchodování s emisními povolenkami v návaznosti na revidovanou směrnici o systému obchodování s emisemi, modernizační fond investorům nabídne až 100 miliard korun na vývoj a modernizaci obnovitelné energetiky.¹¹³

Co se týče formy regulace podporovaných zdrojů energie, zákonodárce zcela proměnil ustanovení §3 a s ním i koncepční nástroje stávajícího zákona. Novela nově systém vyčleňuje do několika kroků. Prvním z nich je již výše zmíněný NIKEP, který predikuje vývoj na období mezi lety 2021 a 2030 a který má vypracovat MPO. Plán má podle zákona následně schvalovat vláda. Vnitrostátní plán v oblasti energetiky a klimatu tak bude představovat rámcový „jízdní řád“ jednotlivých aukčních kol.

§ 3

(1) Návrh integrovaného vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího správu energetické unie (dále jen „vnitrostátní plán“) vypracovává ministerstvo. Návrh vnitrostátního plánu, způsob podávání vyjádření a úprav k němu a dostatečnou lhůtu k jejich podání zveřejní ministerstvo způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(2) Vnitrostátní plán schvaluje vláda. ¹¹⁴

K provedení tohoto plánu vydá následně vláda nařízení, které minimálně na tři roky dopředu stanoví druhy podporovaných zdrojů, druhy a formy podpory, typy zařízení a velikost

¹¹² *REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL.* In: . European Comission. Dostupné také z: https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/docs/com_2018_842_final_en.pdf, s. 10

¹¹³ MŽP. *Vláda schválila novelu zákona o obchodování s emisními povolenkami* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_190513-vlada-schvalila-novelu-z%C3%A1kona-obchodovani-emisnimi-povolenkami

¹¹⁴ §3 vládního návrhu novely zákona 165/2012 Sb.

instalovaného výkonu výroben elektřiny, které budou předmětem podpory, maximální výši finanční jistoty a v případě aukce také její formu, vymezení druhů podporovaných zdrojů energie, pro které bude platit v případě aukcí jako podmínka pro účast povolení stavby a další. Tyto podmínky je pak třeba každý rok aktualizovat tak, aby byly jasné vždy na následující tři roky. Tato technická specifikace Vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu zajistí investorům jistotu a možnost dlouhodobého plánování. Potenciální nabízející tak získají možnost naplánovat účast a přizpůsobit vlastní projekty požadavkům vyhlášovatele.

(4) Vláda nařízením stanoví (...) na období alespoň 3 kalendářních let

a) druhy podpor, které budou využity pro podporu,

b) formy podpory (...)

c) druhy podporovaných zdrojů a velikost instalovaného výkonu výroben elektřiny (...)

e) maximální výši finanční jistoty v případě aukce,

f) vymezení druhů podporovaných zdrojů energie podle tohoto zákona, pro které bude platit

1. povolení stavby výroby elektřiny jako podmínka pro účast v aukci,

2. společná aukce (...)

g) vymezení, pro který druh podporovaného zdroje energie podle tohoto zákona bude podpora zvlášť pro zdroj elektřiny a zvlášť pro výrobu elektřiny,

h) dobu trvání udržovací podpory elektřiny a dobu trvání udržovací podpory tepla.

(5) Vláda vydá každý kalendářní rok nařízení podle odstavce 4, kterým doplňuje stanovení podle písmen a) až h), pro další kalendářní rok nebo roky tak, aby bylo stanovení určeno vždy na období minimálně alespoň 3 kalendářních let.

Ustanovení §3 je v návrhu novely zákona doplněn o §3a, který ukládá povinnosti operátorovi trhu. Pro účinnou kontrolu dosahování cílových hodnot bude OTE uveřejňovat způsobem umožňujícím dálkový přístup informace o počtu výrobců elektřiny s registrovanou podporou v systému operátora trhu. Při překročení cílových hodnot stanovených nařízením vlády nebude podpora

dalším výrobnám poskytována od prvního dne pátého kalendářního měsíce následujícího po měsíci, kdy byla informace zveřejněna.

§ 3a

- (1) Operátor trhu do patnáctého dne každého následujícího kalendářního měsíce zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup informace o počtu výroben elektřiny (...) a o jejich souhrnném instalovaném elektrickém, tepelném nebo energetickém výkonu, a to v členění podle jednotlivých druhů podporovaných zdrojů a provozních podpor, pro něž byla v systému operátora trhu registrována podpora. Operátor trhu dále ve lhůtě a způsobem podle věty první zveřejňuje informaci o množství podporovaného tepla z obnovitelného zdroje dodaného do rozvodného tepelného zařízení soustavy zásobování tepelnou energií v případě společného spalování obnovitelného zdroje a neobnovitelného zdroje, a to od začátku daného kalendářního roku.*
- (2) Pokud souhrnný instalovaný elektrický výkon pro výrobu elektřiny (...) dosáhne (...) souhrnné hodnoty výkonu stanovené nařízením vlády v členění podle jednotlivých druhů podporovaných zdrojů za celé vymezené období, pak (...) od prvního dne pátého kalendářního měsíce následujícího po měsíci, kdy byla zveřejněna informace o dosažení souhrnné hodnoty výkonu pro odpovídající podporovaný zdroj, nejsou předmětem podpory podle tohoto zákona. Vymezeným obdobím se rozumí období, pro které vláda stanovila vymezení podle § 3 odst. 4. ¹¹⁵*

Poslední bod ustanovení §3a se týká povinnosti zveřejňování předpokládané výše finančních prostředků na investiční a provozní podporu na následující tři roky, které bude provádět MPO.

- (5) Ministerstvo zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup předpokládanou výši peněžních prostředků na provozní podporu s rozlišením na podporu elektřiny, tepla a biometanu a investiční podporu na následující 3 kalendářní roky.*

To poskytne investorům onu jistotu, která může přispět k lepšímu konkurenčnímu prostředí.

Nejvýznamnější proměnou v důsledku novely prošel systém určování provozní podpory některým OZE. Zákonodárce se pokusil v tomto ohledu o maximální tržní efektivitu a pro určení výše provozní podpory zvolil systém aukcí, který v současné době funguje v různých podobách v 67 zemích světa.¹¹⁶ Sekundární právo EU aukční systémy přímo nepožaduje, preferenci tržních systému přidělování státní podpory nicméně Komise vyjádřila v revidované směrnici o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, která byla schválena v roce 2018 společně s balíčkem Čistá energie pro všechny Evropany.

(16) Jako účinný způsob podpory zavádění elektřiny z obnovitelných zdrojů se ukázaly režimy podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů. Pokud se členské státy rozhodnou režimy podpory zavést, měla by být tato podpora poskytována způsobem, který bude co nejméně narušovat fungování trhu s elektřinou. Stále více členských států za tímto účelem přiděluje podporu způsobem, kdy je podpora poskytována navíc k tržním příjmům, a zavádí tržní systémy pro stanovení nezbytné úrovně podpory. Společně s kroky připravujícími trh na rostoucí podíl energie z obnovitelných zdrojů představuje tato podpora klíčový prvek pro zvýšení začleňování elektřiny z obnovitelných zdrojů do trhu při současném zohlednění rozdílných schopností malých a velkých výrobců reagovat na tržní signály.

Čl. 4 směrnice potom stanoví:

Čl. 4

(2) Režimy podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů poskytují pobídky k začleňování elektřiny z obnovitelných zdrojů do trhu s elektřinou způsobem, jenž je založen na trhu a reaguje na něj, přičemž se zamezí zbytečnému narušení trhu s elektřinou a rovněž se zohlední možné náklady na integraci systému a stabilita sítě.

(4) Členské státy zajistí, aby podpora elektřiny z obnovitelných zdrojů byla poskytována otevřeně, transparentně, konkurenčně, nediskriminačně a nákladově efektivně.

¹¹⁶ HAISELOVÁ, Laura. *Aukce na podporu obnovitelných zdrojů - jak fungují jinde v Evropě?* [online]. [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://frankbold.org/zpravodaj/kategorie/aktualne/aukce-na-podporu-obnovitelnych-zdroju-jak-funguji-jinde-v-evrope>

(6) Pokud je podpora elektřiny z obnovitelných zdrojů poskytována prostřednictvím výběrových řízení, členské státy s cílem dosáhnout vysoké míry realizace projektů:

a) zavedou a zveřejní nediskriminační a transparentní kritéria pro způsobilost účastnit se výběrových řízení a stanoví jasná data a pravidla pro realizaci projektu;

b) zveřejní informace o předchozích výběrových řízeních, včetně měř realizace projektů.¹¹⁷

Komise ve směrnici také členské státy podněcuje ke spojení sil v podporování OZE a tedy i k harmonizaci systémů přidělování podpory. Vzhledem k tomu, že aukce využívá většina střeoevropského regionu, lze jejich zavedení v Česku také vnímat jako krok k hlubší integraci podpory OZE.

5.3. Aukce

Motivací ke změně stávajícího systému podpory se již zabývaly předchozí kapitoly práce, s požadavkem na navyšování podílu OZE v energetickém mixu se potřeba změny koncepce státní podpory ukázala jako ještě naléhavější. Jako ideální přístup pro roky 2021 – 2030 vyhodnotilo MPO právě systém aukcí, jemuž se rámcově věnovala předešlá kapitola. Proměnu systému provozní podpory ministerstvo pojalo komplexně jak pro malé, tak pro velké zdroje. Nový přístup k podpoře charakterizuje především protržní forma, která stávající systém obrací k finančně efektivnějšímu systému. Stát navíc bude prostřednictvím aukčního bonusu podporovat nejen nově instalované projekty, ale také modernizovaná stávající zařízení.

Malé zdroje do 1 MW

Zatímco stávající úprava připouštěla pro tyto zdroje formu podpory v podobě výkupních cen, malé zdroje zapojené od roku 2021 již budou moci pobírat podporu pouze v podobě hodinového zeleného bonusu. Ten bude u těchto zdrojů určen cenovým rozhodnutím ERÚ.

¹¹⁷ SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, čl. 4

Zdroje nad 1 MW

Na tyto zdroje dopadne systém podpory prostřednictvím soutěžních nabídkových řízení, jinak řečeno – aukcí. Krom výhodnosti protržního přístupu k určování podpory bylo v tomto případě ministerstvo motivováno také povinnostmi vyplývající z revidovaných směrnic o podpoře OZE. Aukční bonus se tedy uplatní u zdrojů nad 1 MW a u větrných elektráren nad 6 MW.

Referenční aukční cena

Základní proměnou českých aukcí bude tzv. referenční aukční cena. Tu návrh zákona definuje jako cenu elektřiny nabízenou předkladatelem nabídky v aukci. Zákonodárce se tedy, stejně jako v Německu nebo v Polsku, rozhodl pro mechanismus pay-as-bid. Ten, jak bylo zmíněno výše, zpravidla zajišťuje nižší cenové nabídky uchazečů, na druhé straně z něho nelze usoudit skutečnou výši nákladů tak dobře, jako v případě mezní ceny.

Aukční bonus, tedy výši podpory, potom tvoří rozdíl mezi referenční aukční cenou a hodinovou cenou elektřiny a vyplácet ho bude operátor trhu. V případě, že hodinová cena přesáhne referenční aukční cenu, bude naopak výrobce povinen uhradit tento rozdíl operátorovi trhu.

§9a

Aukční bonus

(1) Aukční bonus je poskytován v Kč/MWh v ročním nebo hodinovém režimu.

(2) Aukční bonus je operátor trhu povinen hradit na základě vyúčtování podle odstavce 3 v souladu s rozhodnutím o udělení práva na podporu z aukce podle § 10d.

(3) Vyúčtování aukčního bonusu se uskutečňuje na základě naměřených nebo vypočtených hodnot podle § 11a evidovaných operátorem trhu podle prováděcího právního předpisu.¹¹⁸

Ministerstvo zároveň může určit maximální referenční aukční cenu, kterou výrobci nemohou svou nabídkou převýšit, nebo maximální aukční bonus, který je ochotno poskytnout.¹¹⁹ Jak bylo zmíněno výše, rozpočtový strop představuje jistotu jak pro regulátora, tak pro spotřebitele, návrh novely ovšem rozpočtový strop určuje ministerstvu jako jednu z možností, ne jako povinnost. Ministerstvo tak má v tomto ohledu relativně volné ruce a může koncepci rozpočtového stropu měnit v závislosti na chování nabízejících subjektů, tj. v případě, kdy bude pravděpodobná vysoká účast na aukci, může maximální referenční aukční cenu snížit, a naopak při hrozbě nedostatečné konkurence motivovat další předkladatele vysokým cenovým stropem.

Poptávaný objem: Výkon

Dražený objem pak bude v případě Česka vyjádřen z hlediska výkonu, podobně jako v Německu. Zákodárce tak vyhlásovatelé do jisté míry ochudil o jistotu z hlediska konečné výše státní podpory, na druhé straně lze předpokládat, že ministerstvo tento hendikep překoná právě prostřednictvím možnosti elastického přístupu ke stropní referenční aukční ceně. Výkonové aukce navíc ministerstvu poskytují lepší prostor pro plánování směřování České energetiky, což může ministerstvo, vzhledem k výzvám následujících dvaceti let spojených s odklonem od fosilní energetiky, vnímat jako strategickou výhodu.

Technologická specifičnost aukcí

Podle §10a návrhu novely zákona má ministerstvo povinnost při vyhlásování aukce určit druh podporovaného zdroje, předkladatelé novely tak, stejně jako Němci i Poláci, dali přednost technologicky specifickým aukcím před neutrálními.

¹¹⁸ §9a vládního návrhu novely zákona 165/2012 Sb.

¹¹⁹ §10a (2) vládního návrhu novely zákona 165/2012 Sb.

§ 10a

Vyhlášení aukce

- (1) Ministerstvo vyhláší aukci na podporu elektřiny a ve vyhlášení aukce stanoví*
- a) lhůtu pro podání nabídky, která nesmí být kratší než 2 měsíce ode dne vyhlášení aukce,*
  - b) náležitosti nabídky, kromě obecných náležitostí podání podle správního řádu,*
  - c) druh podporovaného zdroje energie,**
  - d) celkovou hodnotu soutěženého instalovaného výkonu a výkonové rozmezí výroben elektřiny využívajících podporovaný zdroj energie,*
  - e) lhůtu pro uvedení výroby elektřiny do provozu nebo provedení modernizace výroby elektřiny,*
  - f) formu a způsob podání nabídky,*
  - g) výši finanční jistoty, její formu, způsob a lhůty prokázání jednotlivých částí finanční jistoty,*
  - h) pravidla pro hodnocení nabídek,*
  - i) způsob a formu sdělení vyhodnocení nabídek a výsledek aukce předkladatelům nabídek,*
  - j) důvody pro zrušení aukce.¹²⁰*

Jak bylo zmíněno v předešlé kapitole, tato forma je jak pro vyhlášovatele, tak pro nabízející jednodušší a umožňuje zejména novým technologiím prosadit se na trhu. Technologická specifická aukcí může mít také pozitivní vliv na životní prostředí. U technologicky neutrálních aukcí, kde se o podporu ucházejí jak zdroje „zelené“ tak zdroje „tradiční“, hrozí, že „tradiční“ zdroje seberou podporu nekonkurenceschopným OZE a znemožní tak postup dekarbonizace energetiky. Uplatnění různých podmínek pro různé technologie zabrání konkurenční deformaci, kdy některé technologie mohou mít z povahy věci konkurenční výhodu. Konkrétní podobu dopadů

¹²⁰ § 10a vládního návrhu novely zákona 165/2012 Sb.

na životní prostředí nainstalovaných OZE pak určí především podzákoné předpisy, které budou jednotlivé aukce specifikovat. Stát tak může například stanovit strop pro CO₂ na MWh, nebo upřednostnit „zelenější“ variantu v případě rovných nabídek podle §10a (1) i).

Finanční jistota

Co se týče sankce za porušení povinností spojených s účastí v aukčním řízení, zákonodárce se vydal cestou finanční jistoty, která soutěžitelům v případě porušení povinnosti propadne ve prospěch státu a nahradí tak náklady s tím spojené. Systémově jsme se opět inspirovali v Německu, prokázání první části finanční jistoty je podmínkou účasti subjektu v aukci, v opačném případě ministerstvo účastníka vyloučí v prvním kroku hodnocení nabídek.

§10b

- (1) Předkladatel nabídky je povinen prokázat jednotlivé části finanční jistoty ve lhůtě a výši stanovené ve vyhlášení aukce.*
- (2) Finanční jistota může být poskytnuta*
  - a) složením peněžních prostředků na zvláštní účet ministerstva, nebo*
  - b) bankovní zárukou, kterou přijalo ministerstvo.¹²¹*

Druhou část finanční jistoty úspěšní soutěžitelé prokazují v momentě, kdy má být rozhodnuto o poskytnutí aukčního bonusu. Celkovou výši finanční jistoty, její formu a způsob jejího prokazování určí ministerstvo při vyhlášení aukce.

Právo z jistoty ministerstvu zaniká v momentě, kdy byla výrobní elektřina uvedena do provozu, případně kdy byla provedena modernizace zařízení, jistotu vrací také v případě, kdy rozhodne negativně o nároku na státní podporu. Uplatnit ji naopak může v případě, že výrobce nesplní svůj závazek ze smlouvy ve lhůtě, návrh novely zákona zde počítá s objektivní odpovědností výrobce s možností liberace. Mezi liberační důvody zákonodárce zařadil vis major a skutečnosti nezávislé

¹²¹ §10b návrhu novely zákona 165/2012 Sb.

na vůli předkladatele nabídky, výrobce musí v takových případech ve smluvně stanovené lhůtě požádat o sjednání nového termínu dokončení. Výše jistoty bude sloužit k pokrytí nákladů na provozní podporu.

§ 10e

Použití finanční jistoty a odnětí práva na podporu z aukce

(1) Ministerstvo vrátí peněžní prostředky nebo bankovní záruku, kterou přijalo od předkladatele nabídky, která byla vyřazena nebo jemuž ministerstvo vydalo rozhodnutí o neudělení práva na podporu z aukce, ke dni nabytí právní moci rozhodnutí o vyřazení nabídky nebo rozhodnutí o neudělení práva na podporu z aukce.

(2) Pokud bude výrobní elektřiny uvedena do provozu nebo pokud bude provedena modernizace výrobní elektřiny ve lhůtě stanovené v rozhodnutí o udělení práva na podporu z aukce, ministerstvo vrátí předkladateli nabídky, kterému bylo uděleno právo na podporu z aukce, peněžní prostředky nebo bankovní záruku, kterou od něho přijalo, ke dni uvedení výrobní elektřiny do provozu nebo ke dni provedení modernizace výrobní elektřiny. V opačném případě má ministerstvo právo na plnění z finanční jistoty.

(3) Pokud nebyla výrobní elektřiny uvedena do provozu nebo pokud nebyla provedena modernizace výrobní elektřiny ve lhůtě stanovené v rozhodnutí o udělení práva na podporu z aukce z důvodu zásahu vyšší moci nebo skutečnosti nezávislé na vůli předkladatele nabídky a předkladatel nabídky v této lhůtě požádal o sjednání nové lhůty pro uvedení výrobní elektřiny do provozu nebo pro provedení modernizace výrobní elektřiny, ministerstvo nemá právo na plnění z finanční jistoty.

(4) Pokud nebude výrobní elektřiny uvedena do provozu nebo pokud nebude provedena modernizace výrobní elektřiny do 6 měsíců po uplynutí lhůty stanovené v rozhodnutí o udělení práva na podporu z aukce, ministerstvo rozhodne o odnětí práva na podporu z aukce.¹²²

Hodnocení nabídek

¹²² §10e návrhu novely zákona 165/2012 Sb.

Jednotlivé nabídky bude pravděpodobně posuzovat komise, zřízená MPO, na rozdíl od našich sousedů, kde celý aukční proces zajišťuje na vládě nezávislý subjekt. Komise v první fázi prověří, zda nabízející splnili náležitosti a podmínky stanovené při vyhlášení výzvy, včetně doložení první části finanční jistoty. Jestliže nabídka podmínky nesplňuje, vyzve ministerstvo soutěžitele k odstranění vad ve stanovené lhůtě, pokud toto nabízející nesplní, ministerstvo jeho nabídku vyřadí. Následně ministerstvo poměří nevyřazené nabídky z hlediska referenční ceny, případně bonusu. Komise o hodnotícím procesu sepiše zprávu, kde ministerstvo uvede, o jakou aukci jde, kdo byl jejím účastníkem a jaký byl její výsledek.¹²³

Rozhodnutí o poskytnutí podpory a zveřejnění výsledků aukce

Po vyhodnocení nabídek bude mít ministerstvo povinnost zveřejnit výsledky způsobem umožňujícím dálkový přístup. Informace bude obsahovat údaje o počtu doručených nabídek, úspěšných a neúspěšných předkladatelů nabídek a výzvu úspěšným předkladatelům k prokázání druhé části finanční jistoty ve stanovené lhůtě. Do 30 dní od uplynutí lhůty ministerstvo rozhodne o udělení práva na podporu. V rozhodnutí ministerstvo vedle identifikace vítězného projektu uvede referenční aukční cenu a povinnosti příjemce podpory.

§ 10d

Rozhodnutí o udělení a neudělení práva na podporu z aukce

(1) Pokud předkladatel nabídky, která uspěla v aukci, ve lhůtě stanovené ve zprávě prokáže druhou část finanční jistoty, ministerstvo do 30 dnů ode dne uplynutí této lhůty vydá rozhodnutí o udělení práva na podporu z aukce. Pokud předkladatel této nabídky neprokáže druhou část finanční jistoty ve lhůtě stanovené ve zprávě, ministerstvo vyzve k prokázání druhé části finanční jistoty dalšího předkladatele nabídky, která splnila podmínky aukce, a to v pořadí, které vyplývá ze zprávy.

¹²³ §10c návrhu novely zákona 165/2012 Sb.

(2) V rozhodnutí o udělení práva na podporu z aukce se kromě obecných náležitostí rozhodnutí stanovených správním řádem ve výroku uvede

- a) identifikace výroby elektřiny včetně instalovaného výkonu a druhu podporovaného zdroje energie,*
- b) referenční aukční cena nebo výše aukčního bonusu,*
- c) lhůta pro uvedení výroby elektřiny do provozu nebo lhůta pro provedení modernizace výroby elektřiny.*

(3) Předkladatel nabídky, kterému bylo uděleno právo na podporu z aukce, je povinen uvést výrobu elektřiny do provozu nebo provést modernizaci výroby elektřiny ve lhůtě stanovené v rozhodnutí o udělení práva na podporu z aukce a vyrábět elektřinu za podmínek stanovených tímto zákonem.

(4) Předkladateli nabídky, která neuspěla v aukci, ministerstvo vydá rozhodnutí o neudělení práva na podporu z aukce. Proti rozhodnutí ministerstva nelze podat rozklad.¹²⁴

Fotovoltaika mimo hru

Současná podoba návrhu počítá pouze s podporou malých fotovoltaik na střechách domů formou operačních programů a dotací rámci Nové zelené úsporám.¹²⁵ Zákodárce tak bude podporovat pouze sluneční energii sloužící primárně k výrobě elektřiny, kterou spotřebuje samotný dům, na jehož střechu jsou soláry umístěny. Záměr zcela ukončit podporu velkých solárních staveb předkládající ministerstvo zpečetilo nezařazením velkých fotovoltaik mezi zdroje, jimž bude umožněno ucházet se o aukční bonus.

§4

¹²⁴ §10d návrhu novely zákona 165/2012 Sb.

¹²⁵ SOLÁRNÍ ASOCIACE. Česko musí být v podpoře obnovitelných zdrojů ambicióznější, říkají experti. *Euractiv* [online]. [cit. 2019-06-08].

(2) (...) U výroben elektřiny uvedených do provozu od 1. ledna 2021 se podpora elektřiny z obnovitelných zdrojů může vztahovat pouze na výrobní elektřiny využívající energii větru, vody ve výrobnách elektřiny do instalovaného výkonu 10 MW, skládkového a kalového plynu.¹²⁶

Podíváme-li se do zahraničí, trend je přesně opačný. Sluneční energie byla v roce 2018 nejprodávánější technologií a téměř polovina z nich se objevila v Evropě. Je nicméně pravdou, že solární fotovoltaika se pomalu ale jistě stává konkurenceschopnou vůči tradičním zdrojům energie, a to díky štědrým dotacím solárních zdrojů a klesajícím nákladům na technologii.¹²⁷ Česko má přitom potenciál podíl solární energetiky zvyšovat, potenciál lze nalézt například na tzv. brownfieldech. Je proto otázkou, zda je na místě přehlížet energetický zdroj s poměrně významným potenciálem v momentě, kdy EU apeluje na zvyšování podílu OZE na straně jedné a energetici se obávají o energetickou soběstačnost ČR po opuštění uhelné energetiky na straně druhé. Tento krok kritizují i solární organizace. Problematická je podle kritiků technologicky specifická koncepce aukcí, zejména solárnici by preferovali, aby daný zdroj konkretizovala až vláda. MPO na druhé straně oponuje, že solární elektrárny už jsou konkurenceschopné bez potřeby provozní podpory, což se v poslední době prokázalo například v sousedním Německu.¹²⁸

Problém by Česko mohlo mít i v kontextu výše zmiňovaného čl. 4 (6) směrnice o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, který požaduje transparentní, a především nediskriminační systém podpory elektřiny z OZE.

¹²⁶ §4 návrhu novely zákona 165/2012 Sb.

¹²⁷ IRENA, International Renewable Energy Agency, Abu Dhabi. RENEWABLE ENERGY AUCTIONS: STATUS AND TRENDS BEYOND PRICE. *IAEE Energy Forum* [online]. , 32 [cit. 2019-10-28]. ISBN 978-92-9260-136-2.

¹²⁸ EKOLIST. *Asociace mají výtky k novele o podporovaných zdrojích energie* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/asociace-maji-vytky-k-novele-o-podporovanych-zdrojich-energie>

5.4. Eliminace překompence

Vedle proměny dosavadní koncepce určování podpory nabídne novelizace další významnou novinku a tou je úprava tzv. překompence. Ta typicky vzniká kumulací několika typů podpory u jednoho projektu. Kontroly překompence sice v ČR dosud probíhaly, řídily se však především přímo tzv. notifikačními rozhodnutími EU a usnesením vlády č. 613/2017 a neměly dosud oporu přímo v zákoně. Zákonnou úpravu kontroly překompence však ČR ukládá EU a chybějící právní úprava vystavuje ČR riziku sankcí za porušení závazků v oblasti poskytování přiměřené míry provozní podpory a podmínek státní podpory podle evropského práva. Problematice překompence OZE pro výrobu elektřiny tak zákonodárce věnoval v novelizovaném znění novou Hlavu VII.

V případě nadměrné kompenzace státní orgán příjemci buď sníží budoucí podporu, zkrátí dobu, po kterou bude podpora vyplácena nebo v krajních případech nabydou část podpory zpět. Hlavní proměnou je přitom míra návratnosti projektu, která by neměla překročit procento stanovené zákonem. Právě procentuální mez míry návratnosti byla jedním z kamenů úrazu, se kterým se MPO muselo při předkládání novely zabývat.¹²⁹

§30

Postup prověření přiměřenosti podpory elektřiny

(1) Prověření přiměřenosti podpory elektřiny z obnovitelných zdrojů se provádí u zdrojů elektřiny uvedených do provozu v období od 1. ledna 2006 do 31. prosince 2015. Podpora elektřiny je přiměřená, pokud vnitřní výnosové procento investic za dobu trvání práva na podporu nepřekročí v případě

- a) výroby elektřiny využívající energii vody hodnotu 7 %,*

¹²⁹ SOLÁRNÍ NOVINKY. *Aktuálně: Začala rozhodující legislativní bitva o kontroly překompence a budoucí podporu pro POZE* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <http://www.solarninovinky.cz/?zpravy/2019092502/aktualne-zacala-rozhodujici-legislativni-bitva-o-kontroly-prekompence-a-budouci-podporu-pro-poze>

- b) výroby elektřiny využívající energii větru hodnotu 7 %,
- c) výroby elektřiny využívající geotermální energii hodnotu 7 %,
- d) výroby elektřiny využívající energii slunečního záření hodnotu 6,3 %,
- e) výroby elektřiny využívající energii biomasy hodnotu 9,5 %,
- f) výroby elektřiny využívající energii bioplynu hodnotu 10,6 %.

(2) V případě překročení hodnot podle odstavce 1 se jedná o nadměrnou podporu. (...) ¹³⁰

Překompenzaci bude ministerstvo posuzovat na základě sektorového šetření, které upravuje §31 novely zákona.

Ustanovení §30, podobně jako nezařazení solárních elektráren do systému podpory, vzbuzuje kontroverze u některých zájmových skupin. Jako problematické vidí především odlišné posuzování míry překompenzace u jednotlivých zdrojů. Zejména solárníci kritizují MPO za to, že solárním elektrárnám přisuzuje nejnižší možnou míru návratnosti, kterou Evropská směrnice dovoluje, přitom návrh zákona, který ministerstvo na konci dubna 2020 předložilo Vládě ještě před jednáním Vlády počítal s 8,4 %. Kritici by preferovali společnou hodnotu maximální míry návratnosti a to 10,6 %. Ministerstvo ale argumentuje tím, že různé hodnoty jsou požadavkem Bruselu.¹³¹ V dokumentu Závazky na zavedení mechanismu kontroly přiměřenosti podpory elektřiny z podporovaných zdrojů energie, které vláda schválila již výše zmíněným nařízením č. 613/2017, je přitom argumentace přesně opačná.

V žádném z analyzovaných rozhodnutí Evropské komise ostatních členských zemí EU při redukci podpory není přímá provázanost na konkrétní přesné hodnoty IRR jednotlivých druhů a typů

¹³⁰ §30 návrhu novely zákona 165/2012 Sb.

¹³¹ EKOLIST. *Asociace mají výtky k novele o podporovaných zdrojích energie* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/asociace-maji-vytky-k-novele-o-podporovanych-zdrojich-energie>

OZE. Toto pevné „svázání“ hodnot IRR se závazkem na mechanismus kontroly přiměřenosti podpory, je unikátní a je zavedeno pouze pro ČR¹³²

Evropská komise navíc naopak požaduje, aby nedocházelo k diskriminaci jednotlivých typů obnovitelných zdrojů. I vzhledem k nedostatečné argumentaci ministerstva vzbuzuje neproporcionalita tohoto ustanovení řadu otázek.

5.5. Kritika novely

Kritiku některých ustanovení jsem zmínila již v předešlých kapitolách, výhrady k zákonu ale mají i další zájmové skupiny. Lze proto předpokládat, že až se novela dostane do Poslanecké sněmovny, svede se ještě o znění zákona ostrý boj.

Ke stávajícímu návrhu ale mají svoje výtky i ekologové. Hnutí DUHA v návrhu novely postrádá podmínky po obecní a občanské projekty OZE. Jako příklad uvádějí systém v Nizozemsku, který požaduje, aby byly všechny nové projekty větrných a solárních elektráren vlastněny alespoň z 50 % místními lidmi, obcemi, zemědělci nebo drobnými podnikateli. Takový krok podle nich dokáže urychlit rozvoj OZE, a především umožnit větší demokratizaci energetiky.¹³³

Příznivci demokratizace v energetickém odvětví vnímají narůstající globalizaci v energetice jako výzvu pro přeformulování stávajícího přístupu ke správě energetického sektoru. Vedoucí úlohu státu vnímají jako přežitou, místo toho navrhují přenechat energetiku v obecním vlastnictví nebo soukromém spoluvlastnictví. Výsledkem této energetické revoluce by byl zejména odklon od kapitalistického pojetí energetiky se zaměřením především na *zisk* – komunitní energetika by se

¹³² *Závazky na zavedení mechanismu kontroly*, které schválila vláda usnesením č. 613 ze dne 4. září 2017, s. 14

¹³³ HNUTÍ DUHA, *Nové větrné a sluneční elektrárny v Nizozemí budou patřit z poloviny místním lidem a obcím. Komunitní energetika by rozhýbala obnovitelné zdroje i u nás. Hnutí DUHA* [online]. [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/nove-vetrne-slunecni-elektrarny-v-nizozemi-budou-patrit-z-poloviny-mistnim-lidem-obcim>

zaměřovala především na *potřeby* a ve výsledku by podle nich vedla k ekologičtější ekonomice, ale také k vytvoření nových pracovních míst.¹³⁴

Investoři na druhé straně kritizují prodlevu v přijímání novelizace a s tím spojenou právní nejistotu. Reálnou účinnost novelizovaného zákona o POZE předpokládají až na začátku roku 2021, což pro ně představuje další rok nejistoty, zejména co se týče kontrol překompensace.¹³⁵

Některé zájmové skupiny zákon, potažmo i energeticko-klimatický plán, kritizují pro jeho nedostatečné ambice v oblasti navyšování podílu OZE na energetickém mixu. MPO totiž v průběhu následující dekády počítá s nárůstem pouze o 0,6 %: z podílu 13,6 % dosaženého v roce 2016 na 14,2 % očekávaného v roce 2030. Podle kritiků by měl podíl OZE během deseti let vystřelit alespoň na 28 %, rozvoj obnovitelných zdrojů by podle nich mohli zajistit především větrné a fotovoltaické elektrárny, dále také malé vodní elektrárny a v budoucnu geotermální zdroje. OZE by podle nich mohly při takovém vývoji už v roce 2030 o třetinu převýšit současnou produkci uhelných elektráren.¹³⁶

Všechny výše uvedené výtky vyslyšeli i legislativci. Zkraje prosince 2019 Legislativní rada vlády (LRV) již podruhé vrátila návrh zákona k přepracování MPO a doporučila předkladateli návrh zákona přepracovat ve smyslu připomínek vznesených k návrhu zákona pracovními komisemi LRV bez uvedení bližších detailů.¹³⁷ Co se týče budoucnosti státní podpory, ani schválení stávající

¹³⁴ Kunze, Conrad and Becker, Sören, Energy democracy in Europe: A survey and outlook, Rosa-Luxemburg-Stiftung Brussels Office, 2014. www.rosalux.de/publication/40662/energy-democracy-in-europe.html s.8 - 11

¹³⁵ SOLÁRNÍ NOVINKY. *Aktuálně: Začala rozhodující legislativní bitva o kontroly překompensace a budoucí podporu pro POZE* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.solaminovinky.cz/?zpravy/2019092502/aktualne-zacala-rozhodujici-legislativni-bitva-o-kontroly-prekompensace-a-budouci-podporu-pro-poze>

¹³⁶ ENVIWEB. *Obnovitelné zdroje mohou už v roce 2030 nahradit 80 % elektřiny vyrobené z uhlí* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.enviweb.cz/114746>

¹³⁷ OENERGETICE. Rada vlády vrátila k přepracování novelu o podporovaných zdrojích. *Oenergetice.cz* [online]. [cit. 2019-12-15]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/energetika-v-cr/rada-vlady-vratila-k-prepracovani-novelu-o-podporovanych-zdrojich/>

novely investorům kýženou právní jistotu nepřinese. V případě, že novela úspěšně absolvuje legislativní proces, čeká ji ještě tzv. notifikační řízení u Evropské komise. Ta posuzuje, zda je podpora OZE slučitelná s vnitřním unijním trhem.¹³⁸ Podle Plánu legislativní prací vlády na rok 2020 je navíc na září 2020 naplánovaná další novela tohoto zákona, související se směrnicí z konce roku 2018.

5.6. Budoucnost české energetiky – jádro vs. OZE

Na konci října 2019 představil ministr průmyslu Karel Havlíček studii provozovatele přenosové sítě ČEPS, která predikuje vývoj české energie pro dalších 20 let. Studie naznačuje, že v důsledku ustupování od uhelné energie by se mohlo Česko, potažmo téměř celá Evropa, octnout v energetickém nedostatku. Vzhledem k postupující klimatické krizi je útlum uhlí nevyhnutelný, v ČR byla k jeho eliminaci koneckonců vytvořena uhelná komise. Přestože v současnosti má uhlí 40% podíl na energetickém mixu, v roce 2040 se už počítá pouze s provozem severočeských Ledvic.¹³⁹ Otázkou tedy zůstává, jak fosilní zdroje nahradit. Odpověď na ně můžeme hledat ve strategických dokumentech vlády.

Základní strategií tuzemské energetiky je již krátce zmíněná **Státní energetická koncepce (SEK)**, kterou schválila vláda v květnu 2015 jako strategii do roku 2040. Koncepce je úzce spojena s Politikou ochrany klimatu (POK), která definuje hlavní cíle a opatření v oblasti ochrany klimatu na národní úrovni. SEK je závazná pro všechny orgány státní správy a reaguje na jednotlivé pilíře energetické unie. Státní energetická koncepce počítá v horizontu dalších dvaceti let s revolučním přeorientováním dosavadního energetického mixu, patrný je ale vyšší důraz na jadernou

¹³⁸ SOLÁRNÍ NOVINKY. *Havlíček (MPO): V souvislosti s novelou zákona o podporovaných zdrojích energie nás čeká nový notifikační proces* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.solarninovinky.cz/?zpravy/2019100701/havlicek-mpo-v-souvislosti-s-novelou-zakona-o-podporovanych-zdrojich-energie-nas-ceka-novy-notifikacni-proces>

¹³⁹ ČT24. *Svítit uhlím není „in“: Náhradu ale Česko nemá a ještě dlouho mít nebude* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2960387-svitit-uhlim-neni-nahradu-ale-cesko-nema-a-jeste-dlouho-mit-nebude>

energetiku. Zatímco u OZE se do roku počítá pouze s 13% nárůstem, u jádra se jeho podíl na energetickém mixu zvýší o téměř 30 %. Viz. Tabulka 1.

Plány na navyšování podílu jaderné energie vyjádřené v SEK potom konkretizuje **Národní akční plán pro rozvoj jaderné energetiky**. Ten přijala vláda v roce 2015, tento plán upravuje oblasti regulace jaderné bezpečnosti, zajišťování dlouhodobě udržitelné infrastruktury potřebné pro výstavbu, provozu jaderných zařízení a jejich vyřazování z provozu, ukládání jaderného odpadu nebo výzkum v oblasti jaderné energetiky. Plán ale nastiňuje i velmi konkrétní obrysy dostavby nových jaderných bloků, například se věnuje investičnímu modelu, který by byl s dostavbou spojen, nebo se zajištěním potřebných povolení ke stavbě těchto zařízení.¹⁴⁰

Zatímco SEK by měla stanovit, jak bude do budoucna vypadat tuzemský energetický mix, **Národní integrovaný klimaticko-energetický plán (NIKEP)** by měl dát návod na to, jak naplnit evropské cíle do roku 2030 v souvislosti s ochranou klimatu.¹⁴¹ NIKEP měly v průběhu roku 2019 předložit všechny členské státy v souladu s ustanoveními Nařízení (EU)2018/1999 o správě energetické unie. Česko svůj plán představilo již v prvním pololetí roku 2019, v červnu ho nicméně k přepracování vrátila Evropská komise. Kritizovala zejména málo ambiciózní plány navyšování podílu OZE a navrhla navýšení plánovaného podílu o více jak 2 % na 23 %.¹⁴² Problém může nastat po roce 2028¹⁴³ u výroben elektřiny, které dosud nárokují a čerpají provozní podporu vyplývající ze zákona č. 165/2012 Sb. a po ukončení nároku na provozní podporu hrozí ukončování výroby u těchto provozoven. Jako hlavní nástroj pro navyšování podílu OZE by podle vlády měla být právě novela zákona 165/2012 Sb.

¹⁴⁰ *Národní akční plán rozvoje jaderné energetiky v České republice*. In: . Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvo financí ČR.

¹⁴¹ PITRO, Martin. Zelená je barva naše. *E15: Speciál: International Energy Club*. (17. 10. 2019).

¹⁴² OBNOVITELNĚ.CZ. *Český klimaticko-energetický plán minul cíl. Evropská komise chce po Česku víc* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www.obnovitelne.cz/cz/clanek/845/cesky-klimaticko-energeticky-plan-minul-cilevropska-komise-chce-po-cesku-vic/>

¹⁴³ HAVLÍČEK, Karel. *V Interview ČT24: Výstavba jaderných bloků je dnes státní zájem, a to velký státní zájem* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/2863820-karel-havlicek-v-interview-ct24-vystavba-jadernych-bloku-je-dnes-statni-zajem-a-velky-statni>

Z výše uvedeného je zřejmé, že vláda v současnosti vkládá svoje očekávání především do jádra. Zatímco se zintenzivňují přípravy na dostavbu nového bloku v Dukovanech, ministr Havlíček už avizuje potřebu dostavby druhé české jaderné elektrárny Temelín.¹⁴⁴ Premiér Andrej Babiš se dokonce nechal slyšet, že jaderné bloky vláda postaví, i kdyby to mělo znamenat porušení Evropského práva.¹⁴⁵

Zatímco politická i veřejná podpora jaderné energetiky je v ČR relativně vysoká, problémem je ekonomičnost projektu. Cena výstavby jaderné elektrárny se pohybuje v řádu stamilionů korun kvůli vysokým kapitálovým nákladům (nutno podotknout, že operativní náklady a zejména náklad na palivo jsou následně minimální). Zároveň stále nízké ceny velkoobchodní elektřiny a emisních povolenek fakticky neumožňují financování výstavby bez státní podpory. Investice bez státní garance by z pohledu ČEZ byla riziková stran ekonomického ratingu, a především by narazila na odpor ze strany minoritních akcionářů.

ČEZ tak hledá i alternativní cesty. V nedávné době proběhla médii zpráva, že ČEZ upírá svoji pozornost k malým modulárním jaderným reaktorům (Small Modular Reactors – SMR). Svůj zájem podílet se na jejich vývoji potvrdil podepsáním memoranda s americkou společností NuScale, v současnosti se na výzkumu v této oblasti angažuje především ÚJV Řež.¹⁴⁶ Tato technologie bude ovšem reálně dostupná nejdříve po roce 2025 a proto o ní lze v současnosti uvažovat spíše jako o budoucí alternativě velkých jaderných zdrojů. Navíc se jedná o technologii, která zatím není ani ve světě ve velké míře aplikovaná. Není tak jisté, zda se vůbec prosadí – a to ať z důvodu politické či veřejné podpory, nebo čistě z ekonomických důvodů. Zastánci SMR si od

¹⁴⁴ IDNES. *Dukovany nestačí, musíme rozšířit i Temelín, říká ministr Havlíček* [online]. [cit. 2019-11-02].

¹⁴⁵ EURACTIV. *Babiš: Musíme prosadit výstavbu jaderných bloků, i kdybychom měli porušit evropské právo* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/energeticka-bezpecnost/news/babis-musime-prosadit-vystavbu-jadernych-bloku-i-kdybychom-meli-porusit-evropske-pravo/>

¹⁴⁶ OENERGETICE. *Malé modulární reaktory u nás a ve světě* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/jaderna-elektrarny/male-modularni-reaktory-u-nas-ve-svete/>

technologie slibují značné úspory díky unifikované průmyslové výrobě reaktorů a jejich příslušenství. V současné fázi vývoje ale není jasné, zda jsou tyto úspory z rozsahu skutečně reálné. Lze tak předpokládat, že dostavba Dukovan (pokud k ní dojde), půjde cestou konvenčních reaktorů.

I přes vysokou míru podpory veřejnosti má jádro i v ČR své odpůrce. Část veřejnosti bezhlavou důvěru v jádro kritizuje a jako alternativu fosilním zdrojům navrhuje OZE. Hlavním argumentem odpůrců dostavby jaderných bloků je fakt, že příprava dostavby nového bloku v Dukovanech je již v současnosti ve skluzu a jako nereálný považují termín dostavby v roce 2036, kdy se na české energetické spotřebě odklon od uhlí už jistě projeví. Kritici se navíc bojí, že dostavba nového jaderného bloku se výrazně prodraží, jako se tomu stalo například ve Francii nebo ve Finsku.

Obnovitelné zdroje na druhé straně podle nich prochází raketovým vývojem a měli by proto v energetickém mixu zaujímat výraznější roli. Svaz moderní energetiky si nechal v září vypracovat studii, která považuje za ideální navýšení podílu OZE na hrubé spotřebě energie na téměř 24 % a to zejména za přispění solární a větrné energetiky. Studie takový podíl považuje nejenom za reálný, ale také za přínosný, navýšení podle nich pomůže modernizaci české energetiky a pomůže i tuzemské ekonomice. Náklady na podporu navíc studie vypočítala výrazně nižší, než jak je prezentuje NIKEP, a v horizontu deseti let předpokládá, že dosáhnou tržních podmínek bez potřeby státní podpory.¹⁴⁷ Nedostatečné ambice ohledně obnovitelných zdrojů ministerstvu vyčítají také někteří senátoři. Skupina čtyřadvaceti členů horní komory ve své výzvě ministrowi průmyslu a obchodu vyžaduje „aby vládě předložil ambicióznější podobu klimaticko-energetického plánu České republiky a nerezignoval na jeho hlavní smysl, kterým je řešení klimatické krize“.¹⁴⁸

¹⁴⁷ SME ČR. Rozvoj obnovitelných zdrojů do roku 2030: Analýza zpracována pro Svaz moderní energetiky. *Deloitte*. 2019

¹⁴⁸ EKOLIST.CZ. *Senát Parlamentu ČR: Skupina 24 senátorů a senátorek vyzývá ministra průmyslu k navýšení využití obnovitelných zdrojů* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/tiskove-zpravy/skupina-24-senatoru-a-senatorek-vyzyva-ministra-prumyslu-k-navyzeni-vyuziti-obnovitelnych-zdroju>

Odborníci také navrhují širší schéma podpory OZE formou půjček a bonusů pro soběstačné domácnosti.¹⁴⁹

Co se týče systému aukcí, politická i odborná veřejnost v tento koncept vkládá vysoké naděje, na stole jsou již studie, posuzující potenciál přeshraničních aukcí v rámci EU. Takzvané přeshraniční aukce, tj. aukce, které se konají nejen pro projekty umístěné v zemi vyhlášovatele, ale také pro projekty umístěné v cizí zemi. Doposud proběhla pouze jediná spolupráce tohoto druhu, a to dvě pilotní přeshraniční aukce mezi Dánskem a Německem¹⁵⁰

S klesajícími náklady na obnovitelné technologie se pozornost energetiků zaměřuje také na technologie OZE, u nichž už státní podpora není potřeba.¹⁵¹ V této souvislosti by bylo možné provádět „aukce bez podpory“, u nichž nebude docházet k určení a následnému vyplácení podpory státem, ale k podpoře ze strany vykupujícího subjektu, například ve formě bezplatného poskytnutí nezbytné infrastruktury.¹⁵² Zde je však na místě podotknout, že dekarbonizovaný systém postaven na OZE (tedy bez výstavby nových jaderných bloků) by vyžadoval značné investice do rozvoje přenosové a distribuční soustavy. I tyto náklady je tedy v celkové rozvaze brát v patrnost.¹⁵³

¹⁴⁹ PITRO, Martin. Energetická bezpečnost je jednou z priorit budoucnosti. *E15: Speciál: International Energy Club*. (17. 10. 2019)

¹⁵⁰ EHRHART, Karl-Martin. Auction-Theoretic Aspects of Cross-Border Auctions. *AURES2* [online]. 40 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: http://aures2project.eu/wp-content/uploads/2019/10/AURES_II_D6_2.pdf s.5

¹⁵¹ V nedávné době se tak stalo u solárních elektráren v Německu a v Nizozemsku.

¹⁵² KITZING, Lena. Auctions for Renewable Energy Support: Lessons Learned in the AURES Project. *IAEE Energy Forum* [online]. 4 [cit. 2019-10-28]

¹⁵³ OENERGETICE.CZ. Účet za stabilizaci německé přenosové soustavy se vloni vyšplhal na rekordních 36 mld. korun [online]. [cit. 2019-11-27]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/prenos-elektriny/rekordnich-36-mld-korun-stalavloni-nemecko-stabilizace-prenosove-soustavy/>

S tím, jak roste povědomí o aukcích, vstupují do oblasti výroby energie z OZE také noví hráči. Zatímco současné aukce OZE jsou obvykle prováděny vládními subjekty ve veřejném zájmu, jejich mechanismus by mohl být atraktivní i pro jiné subjekty.¹⁵⁴

¹⁵⁴ Energii z obnovitelných zdrojů dnes už zdaleka nenakupují a nevyvíjejí pouze průmyslové firmy. Například Amazon v posledních letech vybudoval několik fotovoltaik a větrných elektráren za účelem plnění vlastního Corporate Social Responsibility (CSR) plánu.

6. Závěr

Na základě výše uvedených zjištění se ukazuje, že stávající právní úprava zákona 165/2012 Sb. již nemůže dostatečně sledovat tempo nástupu OZE, který nastavila EU prostřednictvím vlastních ambiciózních cílů. Z úvodu práce vyplynulo, že evropské státy jsou připraveny v cestě k bezemisní energetice použít veškerý ekonomický, znalostní a inovační potenciál, který mají. Motivací není pouze čistý vzduch a hrozba globálních změn klimatu, ale také ekonomický potenciál čisté energetiky. Vzhledem k rychlé reformaci dosud poměrně rigidního odvětví se členským státům, které rychle rozvíjí OZE, otevírá možnost stát se energetickým exportérem pro státy, které po uzavření uhelných elektráren nedostojí vlastní energetické spotřebě a elektrickou energii budou muset dovážet. Dynamický vývoj mezinárodně právní a evropské legislativy vyžadují poměrně rychlé upuštění od fosilní energie, OZE jsou potom jen logickou alternativou, která i při takto ambiciózních cílech může zajistit energetickou soběstačnost. Jestliže bude novela schválena, umožní aukční mechanismy progresivní navyšování podílu OZE na Českém energetickém mixu bez toho, aby se to výrazně dotýkalo cen elektrické energie. To, jak prokázala druhá část práce, dosavadní úprava nedokáže. Špatně nastavená právní úprava z roku 2009 vykulminovala v tunelování systému podpory OZE a ve svém důsledku vedla i k řadě mezinárodních arbitráží.

Aukce, jako tržní princip, oproti tomu dovoluje státu pružně reagovat na situaci na energetickém trhu. Určování podpory na základě tohoto mechanismu umožní slučitelnost této podpory s vnitřním trhem i s primárním právem EU. Přístupy k aukcím se liší napříč státy, legislativa se pak musí zaměřovat především na otázky určování objemů poptávané elektrické energie, technologickou specifičnost nebo neutralitu aukcí nebo způsob provádění jednotlivých aukcí. Proměnnou je přitom především situace na trhu daného státu nebo potenciál celkové kapacity, kterou trh může pojmout. S dynamickým rozvojem OZE však odborníci v aukcích vidí i potenciální nástroj pro soukromé subjekty v momentě, kdy již nebude potřeba podpory ze strany státu. Aukce by bylo možné využít k podpoře ze strany vykupujícího subjektu, například ve formě bezplatného poskytnutí nezbytné infrastruktury.

Předkladatelé novely využili zkušeností ze zahraničí a návrh nového dotačního mechanismu přizpůsobili Českému přístupu k OZE. Byla zvolena bezpečná cesta, která sice nepovede

k významnému rozvoji v oblasti instalací OZE, ale může pozitivně ovlivnit cenu elektrické energie. Ministerstvo se také viditelně inspirovalo u našich sousedů, a to především v Německu, jediným významným rozdílem je volba vyhlášovatele aukcí v podobě ministerstva.

Novela zákona nicméně dosud nepojímá nastavení aukcí komplexně, z výše uvedených poznatků vyplynulo, že řada aspektů musí být nastavena až podzákonými právními předpisy, případně v pokynech pro každou konkrétní aukci. Vláda se tak bude muset vypořádat s celou řadou dílčích kroků, aby zajistila dostatečnou a rozmanitou účast na aukcích, zajišťující správné fungování jejich tržního aspektu. Významnou roli tak bude hrát především poptávaný objem energie, výše finanční jistoty nebo záruky, které bude stát schopen investorům nabídnout. Důležitá je pro investory také četnost a pravidelnost aukcí i konkrétní podoba smlouvy, která bude s investory uzavírána.

Vedle aukcí upravuje novela zákona také koncepci překompenzace, která regulátorovi umožňuje zpětně kontrolovat množství čerpané podpory jednotlivých investorů a prostřednictvím různých nástrojů tuto podporu snížit v případě, že by byla míra podpory protizákonná. Ustanovení §30 má potenciál vyvolat bouřlivou debatu, zákonodárce zde rozlišuje mezní hodnotu výnosů u jednotlivých zdrojů, což ministerstvo dosud nebylo schopno obstojně vysvětlit. Jako nejzávažnější osobně pokládám způsob, jakým Vláda podmínky pro jednotlivé zdroje určila. Téměř 4% znevýhodnění solárních elektráren oproti palivovým zdrojům přijala po neohlášeném zařazení zákona na jednání vlády v době nouzového stavu za koronavirové pandemie, bez předchozí konzultace s dotčenými aktéry. Tuto významnou změnu se tak zainteresované subjekty dozvěděly až z prohlášení ministra Havlíčka na tiskové konferenci.

V průběhu legislativního procesu bude také třeba počítat s tlakem zájmových skupin, jejichž kritický hlas je slyšet už dnes. Významný střet bude třeba očekávat zejména co se týče ustanovení, které upravuje právě problematiku překompenzace a nezařazení solárních elektráren do systému podpory. Konkrétně u fotovoltaických elektráren se na návrhu novely zákona projevuje jisté trauma z nesprávně nastavené podpory z roku 2009, zákon viditelně odstavuje solární energii na druhou kolej a bude zajímavé sledovat, jak si návrh povede v rámci notifikačního procesu před Evropskou komisí i v Poslanecké sněmovně.

V závěru práce vykryštovaly dvě cesty, kterými se Česká energetika může ubírat po uzavření uhelných elektráren – jaderná energetika a elektrická energie získávaná z OZE. Cesta OZE je sice znatelně rychlejší, ale nevyzpytatelná, cesta jádra na druhé straně sice ve výsledku povede ke stabilní, čisté a poměrně levné produkci energie, na druhé straně se může stavba nových bloků významně protáhnout a zatížit státní rozpočet výrazně více, než se očekávalo. Otázkou také zůstává, do jaké míry mohou OZE v Česku dále růst. ČR nemá geografický potenciál pro výstavbu OZE zdaleka tak příznivý jako například Polsko nebo Německo, vláda tak hledá potenciál pro růst v ambiciózních projektech, jako je systém jezer v mostecké pánvi, umožňující jak širší zapojení vodních elektráren, tak využití plovoucích solárních panelů. Proměnnou navíc zůstává přístup EU k energetické politice. Přestože je energetika výsadou členských států, EU dlouhodobě toto odvětví ovlivňuje, ať už klimatickými závazky, notifikačním řízením u Evropské komise nebo za základě rozhodnutí ESD.

Vývoj legislativy a s ní související státní podpory tak pravděpodobně ještě bude do budoucna procházet turbulentním vývojem a bude zajímavé sledovat, kde se Evropská i Česká energetická legislativa a energetika za deset let ocitne.

Literatura:

1. Seznam použité literatury

ANATOLITIS, Vasilios a Marijke WELISCH. Putting renewable energy auctions into action: An agent-based model of onshore wind power auctions in Germany. *Elsevier*. 2017

ASOCIACE ENERGETICKÝCH MANAŽERŮ. *Úvod do liberalizované energetiky: Trh s elektřinou*. 2016. ISBN 978-80-260-9212-4.

Auctions for Renewable Energy Support in Germany: Instruments and Lessons Learnt. *AURES: Horizon 2020*.

Bichler, Martin and Grimm, Veronika and Kretschmer, Sandra and Sutterer, Paul, Market Design for Renewable Energy Auctions: An Analysis of Alternative Auction Formats (July 9, 2019). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3417550>

EHRHART, Karl-Martin. Auction-Theoretic Aspects of Cross-Border Auctions. *AURES2* [online]. , 40 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: http://aures2project.eu/wp-content/uploads/2019/10/AURES_II_D6_2.pdf

FITCH, Oscar, David BENSON a Bridget WOODMAN. Policy Instrument Supply and Demand: How the Renewable Electricity Auction Took over the World. DOI: 10.17645. ISSN 2183–2463.

FOUQUET, Dörte a Christopher JONES. EU energy law. Vol. III, Renewable energy in the member states of the EU. Leuven: Claeys & Casteels, 2010-. ISBN 978-90-776-441-26

IRENA, International Renewable Energy Agency, Abu Dhabi. *RENEWABLE ENERGY AUCTIONS: A GUIDE TO DESIGN* [online]. 2015

IRENA (2015), Renewable Energy Prospects: Germany, REmap 2030 analysis. International Renewable Energy Agency (IRENA), Abu Dhabi, www.irena.org/remap

IRENA, International Renewable Energy Agency, Abu Dhabi. *RENEWABLE ENERGY AUCTIONS: STATUS AND TRENDS BEYOND PRICE*. *IAEE Energy Forum* [online]. 32 [cit. 2019-10-28]. ISBN 978-92-9260-136-2.

KITZING, Lena. Auctions for Renewable Energy Support: Lessons Learned in the AURES Project. *IAEE Energy Forum*

KITZING, Lena a Paul WENDRING. Implementation of Auctions for Renewable Energy Support in Poland: A case study. *AURES*.

Kunze, Conrad and Becker, Sören, Energy democracy in Europe: A survey and outlook, Rosa-Luxemburg-Stiftung Brussels Office, 2014. <http://www.rosalux.de/publication/40662/energy-democracy-in-europe.html> s. 8 - 11

LEGS. Právní regulace solárního boomu. *Právní rozhledy*. 2010

MICHAELOWA, Alex a Sonja BUTZENGEIGER. *Climate Policy: The EU Emission Trading Scheme*. 2005. ISBN 1-84407-238-X.

MORA, David. Auctions for renewable energy support - Taming the beast of competitive bidding: Final report of the AURES Project. *AURES Project* [online]. 2017(December) [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://auresproject.eu/sites/aures.eu/files/media/documents/aures-finalreport.pdf>

MORRIS, Craig, and Arne JUNGJOHANN. *Energy Democracy : Germany's Energiewende to Renewables*, Palgrave Macmillan US, 2016.

POKORNÝ, Jiří. Evropské energetické právo: vybrané novinky zimního energetického balíčku. *AUC IURIDICA* [online]. 2019, **2019**(3), 93-100 [cit. 2020-03-01]. DOI: 10.14712/23366478.2019.32. ISSN 2336-6478. Dostupné z: <http://www.karolinum.cz/doi/10.14712/23366478.2019.32>

RÍO, Pablo del. A Methodological Note on the Links Between Components for the Assessment of Design Elements in Auctions for RES. *AURES* [online]. (2015), 49 [cit. 2019-10-28].

RÍO, Pablo del. Recommendations on the role of auctions in a new renewable energy directive. *AURES* [online]. , 26 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: http://auresproject.eu/sites/aures.eu/files/media/documents/REDII_memo_final.pdf

RUSCHE, Tim Maxian. *EU renewable electricity law and policy: from national targets to a common market*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2015. ISBN 978-1107112933

STEINBACHER, K., 2015. Drawing Lessons when Objectives Differ? Assessing Renewable Energy Policy Transfer from Germany to Morocco. *Politics and Governance*, vol. 3, no. 2 Publicly Available Content Database. DOI <http://dx.doi.org/10.17645/pag.v3i2.192>.

TALUS, Kim. *Introduction to EU energy law*. Oxford: Oxford University Press, 2016. ISBN 978-0-19-879-182-9.

TOFAN, Lukáš. *Mezinárodní jednání o změně klimatu* [online]. In: . 2002, s. 13 [cit. 2015-11-02]. Dostupné z: http://climate.sweb.cz/dokumenty/Mez_jednani.pdf

WITTEWER, Milena, *Pay-as-bid auctions in theory and practice*, Florence : European University Institute, 2018, EUI PhD theses, Department of Economics Retrieved from Cadmus, European University Institute Research Repository, at: <http://hdl.handle.net/1814/57444>

2. Seznam použitých internetových zdrojů

CEER, Tendering procedures for RES in Europe: State of play and first lessons learnt: CEER Public document. *Council of European Energy Regulators* [online]. [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://www.ceer.eu/documents/104400/-/-/167af87c-5472-230b-4a19-f68042d58ea8>

ČT24. *Svítit uhlím není „in“*. *Náhradu ale Česko nemá a ještě dlouho mít nebude* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2960387-svitit-uhlim-neni-nahradu-ale-cesko-nema-a-jeste-dlouho-mit-nebude>

ČTK. *Babiš: ČR musí stavět jaderné bloky, i kdyby porušila právo EU* [online]. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/babis-cr-musi-stavet-jaderne-bloky-i-kdyby-porusila-pravo-eu/1809832>

EKOLIST. *Asociace mají výtky k novele o podporovaných zdrojích energie* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/asociace-maji-vytky-k-novele-o-podporovanych-zdrojich-energie>

EKOLIST.CZ. *Senát Parlamentu ČR: Skupina 24 senátorů a senátorek vyzývá ministra průmyslu k navýšení využití obnovitelných zdrojů* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/tiskove-zpravy/skupina-24-senatoru-a-senatorek-vyzyva-ministra-prumyslu-k-navyzeni-vyuziti-obnovitelnych-zdroju>

ENVIWEB. *Obnovitelné zdroje mohou už v roce 2030 nahradit 80 % elektřiny vyrobené z uhlí* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.enviweb.cz/114746>

EURACTIV. *Babiš: Musíme prosadit výstavbu jaderných bloků, i kdybychom měli porušit evropské právo* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/energeticka-bezpecnost/news/babis-musime-prosadit-vystavbu-jadernych-bloku-i-kdybychom-meli-porusit-evropske-pravo/>

EURACTIV. *Vzniká nový Modernizační fond. ČR z něj může získat miliardy na snižování emisí skleníkových plynů* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/energeticka-ucinnost/news/vznika-novy-modernizacni-fond-cr-z-nej-muze-ziskat-miliardy-na-snizovani-emisi-sklenikovych-plynu/>

HAISELOVÁ, Laura. *Aukce na podporu obnovitelných zdrojů - jak fungují jinde v Evropě?* [online]. [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://frankbold.org/zpravodaj/kategorie/aktualne/aukce-na-podporu-obnovitelnych-zdroju-jak-funguji-jinde-v-evrope>

HANNEN, Petra. *Germany: 96% of projects selected in first of six solar auctions is now online. PV Magazine* [online]. 2017 [cit. 2019-11-27]. Dostupné z: <https://www.pv-magazine.com/2017/05/15/germany-96-of-projects-selected-in-first-of-six-solar-auctions-is-now-online/>

HAVLÍČEK, Karel. *Interview ČT24: Výstavba jaderných bloků je dnes státní zájem, a to velký státní zájem* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/2863820-karel-havlicek-v-interview-ct24-vystavba-jadernych-bloku-je-dnes-statni-zajem-a-velky-statni>

Historie: *Cesta ke vzniku evropské energetické unie. Euractiv* [online]. 2015. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/linksdossier/cesta-ke-vzniku-energeticke-unie-000126/>

HNUTÍ DUHA, *Nové větrné a sluneční elektrárny v Nizozemí budou patřit z poloviny místním lidem a obcím. Komunitní energetika by rozhýbala obnovitelné zdroje i u nás. Hnutí DUHA* [online]. [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/nove-vetrne-slunecni-elektrarny-v-nizozemi-budou-patrit-z-poloviny-mistnim-lidem-obcim>

IDNES. *Dukovany nestačí, musíme rozšířit i Temelín, říká ministr Havlíček* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/karel-havlicek-temelin-dukovany-jadro.A191015_507971_ekonomika_mato

IHNED. *Německo je pro český export klíčovým trhem* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-66226250-nemecko-je-pro-cesky-export-klicovym-trhem>

INFO.CZ. *Drábová: Německá energiewende popírá zákony fyziky* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www.info.cz/svet/drabova-nemecka-energiewende-popira-zakony-fyziky-41632.html>

MOLEK, Tomáš. *Paříž 2015: závazky největších producentů skleníkových plynů* [online]. [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://oenergetice.cz/obnovitelne-zdroje/pariz-2015-zavazky-nejvetsich-producentu-sklenikovych-emisi>

MPO: *Národní akční plán pro obnovitelné zdroje energie* [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/energetika/elektroenergetika/obnovitelne-zdroje/narodni-akcni-plan-pro-obnovitelne-zdroje-energie--169894/>

MŽP. *Vláda schválila novelu zákona o obchodování s emisními povolenkami* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_190513-vlada-schvalila-novelu-z%C3%A1kona-obchodovani-emisnimi-povolenkami

OBNOVITELNĚ.CZ. *Český klimaticko-energetický plán minul cíl. Evropská komise chce po Česku víc* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www.obnovitelne.cz/cz/clanek/845/cesky-klimaticko-energeticky-plan-minul-cilevropska-komise-chce-po-cesku-vic/>

OENERGETICE. *Co je Energiewende a jaké jsou její cíle?* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/elektrina/Energiewende-a-jeji-cile/>

OENERGETICE. *Malé modulární reaktory u nás a ve světě* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/jaderne-elektrarny/male-modularni-reaktory-u-nas-ve-svete/>

OENERGETICE. *Ministerstvo průmyslu chystá zcela nový energetický zákon* [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/energetika-v-cr/ministerstvo-prumyslu-chysta-zcela-novy-energeticky-zakon/>

OENERGETICE. *Rada vlády vrátila k přepracování novelu o podporovaných zdrojích.* *Oenergetice.cz* [online]. [cit. 2019-12-15]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/energetika-v-cr/rada-vlady-vratila-k-prepracovani-novelu-o-podporovanych-zdrojich/>

OENERGETICE.CZ. *Účet za stabilizaci německé přenosové soustavy se vloni vyšplhal na rekordních 36 mld. korun* [online]. [cit. 2019-11-27]. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/prenos-elektriny/rekordnich-36-mld-korun-stala-vloni-nemecko-stabilizace-prenosove-soustavy/>

PITRO, Martin. Energetická bezpečnost je jednou z priorit budoucnosti. *E15: Speciál: International Energy Club*. (17. 10. 2019).

PITRO, Martin. Zelená je barva naše. *E15: Speciál: International Energy Club*. (17. 10. 2019).

SINN, Hans-Werner. Nebezpečné chyby v německé energetické politice. *Hospodářské Noviny* [online]. 2017 [cit. 2019-11-27]. Dostupné z: <https://ekonom.ihned.cz/c1-66584440-nebezpecne-chyby-v-nemecke-energeticke-politice>

SME ČR. Rozvoj obnovitelných zdrojů do roku 2030: Analýza zpracována pro Svaz moderní energetiky. *Deloitte*. 2019, 56.

SOLÁRNÍ ASOCIACE. Česko musí být v podpoře obnovitelných zdrojů ambicióznější, říkají experti. *Euractiv* [online]. [cit. 2019-06-08]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/energetika/news/cesko-musi-byt-v-podpore-obnovitelnych-zdroju-ambicioznejsi-rikaji-experti/>

SOLÁRNÍ NOVINKY. *Aktuálně: Začala rozhodující legislativní bitva o kontroly překompenzace a budoucí podporu pro POZE* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.solarninovinky.cz/?zpravy/2019092502/aktualne-zacala-rozhodujici-legislativni-bitva-o-kontroly-prekompenzace-a-budouci-podporu-pro-poze>

SOLÁRNÍ NOVINKY. *Havlíček (MPO): V souvislosti s novelou zákona o podporovaných zdrojích energie nás čeká nový notifikační proces* [online]. [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.solarninovinky.cz/?zpravy/2019100701/havlicek-mpo-v-souvislosti-s-novelou-zakona-o-podporovanych-zdrojich-energie-nas-ceka-novy-notifikacni-proces>

Tax incentives and falling prices: Finland develops solar electricity [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.pveurope.eu/News/Markets-Money/Tax-incentives-and-falling-prices-Finland-develops-solar-electricity>

Zlom v solárních arbitrážích: stát prohrál dílčí spor [online]. [cit. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://www.solarniasociace.cz/cs/aktualne/17788-zlom-v-solarnich-arbitrazich--stat-prohral-dilci-spor?fbclid=IwAR25UA-Cv13pTb1bsVCfOrFvjmi-EbaPXdR-D2b-jf62RaOJZ-FwtcmZdxs>

ŽUROVEC, Michal. Česká republika zvítězila v průlomové solární arbitráži. *Ministerstvo financí ČR* [online]. [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2017/ceska-republika-zvitezila-v-prulomove-so-29814>

3. Seznam použitých právních předpisů

Zákon 180/2005 Sb.

Zákon 165/2012 Sb.

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů

Smlouva o fungování EU

Smlouva o Založení Evropského společenství

4. Seznam použité judikatury

Altmark Trans GmbH and Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, Case C-280/00 [online]. [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:62000CJ0280>

Municipality of Almelo and others v NV Energiebedrijf Ijsselmij - Service of general interest. - Case C-393/92. [online]. [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:61992CJ0393>

Flaminio Costa v E.N.E.L.. - Reference for a preliminary ruling: Giudice conciliatore di Milano - Italy. - Case 6/64. EUR-Lex [online]. [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61964CJ0006>

5. Seznam ostatních zdrojů

AURES II [online]. [cit. 2019-11-03]. Dostupné z: <http://aures2project.eu/glossary-terms/auction/>

Důvodová zpráva k novele zákona 165/2012 Sb.

Národní akční plán rozvoje jaderné energetiky v České republice. In: . Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvo financí ČR.

Návrh novely zákona 165/2012 Sb.

Překompenzace [online]. [cit. 2019-11-27]. Dostupné z: www.prekompenzace.eu

REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL.

In: . European Comission. Dostupné také z:
https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/docs/com_2018_842_final_en.pdf

ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o vytvoření a uplatňování rezervy tržní stability pro systém EU pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a o změně směrnice 2003/87/ES

Sdělení Komise 2014/C 200/01

Intended Nationally Determined Contribution of the EU and its Member States.

Závazky na zavedení mechanismu kontroly obsahující požadovanou informaci ve znění, které schválila vláda usnesením č. 613 ze dne 4. září 2017, s. 14

Příloha č. 1

	Stav v roce 2016	Plánovaný stav 2040
Uhlí a ostatní tuhá paliva	50 %	21 %
Jaderná energie	29 %	58 %
Zemní plyn	8 %	15 %
OZE	13 %	25 %

Tabulka 1: Podíl jednotlivých paliv na hrubé výrobě elektřiny (Zdroj: Státní energetická koncepce)

Podpora obnovitelných zdrojů energie včera, dnes a zítra

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o problematice novelizace zákona o podporovaných zdrojích energie 165/2012 Sb., konkrétně se zaměřuje na téma aukčních mechanismů používaných jako nástroj určování státní podpory. Tyto mechanismy v posledních několika letech úspěšně nahrazují dosavadní evropské systémy podpory obnovitelných zdrojů energie (OZE) a jsou doporučovány i Evropskou komisí, která je jako protržní nástroje považuje za nejlépe slučitelné s vnitřním trhem. Práce mapuje historický vývoj podpory OZE v Evropském a následně i ve vnitrostátním kontextu, s přihlédnutím k mezinárodním závazkům, a odhaluje z toho vycházející motivace pro reformu stávajícího systému. Dále se zaměřuje na principy fungování aukčních mechanismů v teorii, za použití zejména zahraniční odborné literatury, a sleduje zejména přístupy k zajišťování předšmluvní jistoty jak na straně investorů, tak na straně státu, způsoby, jakým průběh aukce ovlivňují objemy poptávané energie a nedostatečná míra konkurence, nebo zvažuje výhody a nevýhody jednotlivých přístupů k určování aukční ceny. Práce návazně sleduje praktické zavedení aukcí v Německu a v Polsku, všímá si konkrétních mechanismů, které tyto sousední země zavedli a také rozdílů v přístupu k aukcím mezi těmito, z hlediska energetické politiky, velmi odlišnými státy. Tyto poznatky jsou potom aplikovány v praktické části, kde jsou konfrontovány se záměrem Ministerstva průmyslu a obchodu novelizace zákona o podporovaných zdrojích energie. V závěru práce vychází z prohlášení politiků i zájmových skupin a z vládních energetických strategií a snaží se tak odhalit obrysy budoucnosti české a evropské energetiky a přístupu ke státní podpoře OZE. Výsledkem práce je potom komplexní zhodnocení návrhu novely zákona 165/2012 Sb. ještě před jeho předložením Poslanecké sněmovně a jeho zasazení do kontextu energetické politiky stávající vlády.

Klíčová slova: OZE, podpora, aukce

Renewable energy sources support yesterday, today and tomorrow

Abstract

The diploma thesis deals with the issue of amendment to the Act on Supported Energy Sources 165/2012 Coll. It specifically focuses on the topic of auction mechanisms used as a tool for determining state aid. Over the past few years, these mechanisms have been successfully replacing the existing European renewable energy sources (RES) support systems and are also recommended by the European Commission, which considers them best option for the internal market. The thesis maps the historical development of RES support in Europe and consequently also in the national context, taking into account international commitments, and revealing the motivation for the reform of the existing system. It also focuses on the principles of auction mechanisms in theory, using in particular foreign literature, and monitors in particular approaches to providing pre-contractual certainty for both investors and the state, the way in which auctions are affected by the volumes of energy demanded or the lack of competition, as well as considering the advantages and disadvantages of each auction pricing approach. Consequently, the thesis follows the practical implementation of auctions in Germany and Poland, noting the specific mechanisms that these neighboring countries have introduced and also the differences in between these very different states in terms of auction policy. These findings are then applied in the practical part where they are confronted with the intention of the Ministry of Industry and Trade to amend the Act on Supported Energy Sources. The end of the thesis is based on the statements of politicians and interest groups and on the government's energy strategies and it tries to reveal the outlines of the future of Czech and European energy and the approach to the state support of RES. The result of the work is then a comprehensive evaluation of the draft amendment to Act 165/2012 Coll. before submitting it to the Chamber of Deputies and placing it in the context of the current government's energy policy.

Klíčová slova: RES, support, auctions